

T.C.
ABANT İZZET BAYSAL ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
OKUL ÖNCESİ ÖĞRETMENLİĞİ A.B.D.

OKUL ÖNCESİ ÖĞRETMEN ADAYLARININ MESLEKİ
TUTUMLARI
İLE KİŞİSEL DEĞERLERİ ARASINDAKİ
İLİŞKİNİN İNCELENMESİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

HAZIRLAYAN
SEBAHAT ŞULE YILMAZ

TEZ DANIŞMANI
YRD.DOÇ.DR.FÜSUN YILDIZBAŞ

BOLU- 2009

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜ'NE,

Sevil Bahçeci'ye ait "İlköğretim 7. Sınıf Öğrencilerinin Okuduklarını Anlama Eğitimleri Üzerine Bir Araştırma (Gebze İlçesi Örneği)" adlı çalışma, jürimiz tarafından Türkçe Eğitimi Bilim Dalı'nda YÜKSEK LİSANS tezi olarak kabul edilmiştir.(18/09/2009)

Akademik Unvan ve Adı Soyadı

Üye (Tez Danışmanı)	: Yrd. Doç. Dr. Hidayet ÖZCAN	İmza
Üye	: Yrd. Doç. Dr. Ali ATALAY	İmza
Üye	: Yrd. Doç. Dr. Erkan TEKİNARSLAN	İmza

Sosyal Bilimler Enstitüsünün Onayı

Prof. Dr. Gönül ÜLKER
Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürü

ÖZET

OKUL ÖNCESİ ÖĞRETMEN ADAYLARININ MESLEKİ TUTUMLARI İLE KİŞİSEL DEĞERLERİ ARASINDAKİ İLİŞKİNİN İNCELENMESİ

Yüksek Lisans Tezi

Sebahat Şule YILMAZ

Danışman: Yrd. Doç. Dr. Füsun YILDIZBAŞ

Bu çalışmada, okul öncesi öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine ilişkin tutumları ile kişisel değerleri arasındaki ilişki incelenmiştir. Araştırmanın çalışma grubunu, 5 üniversitenin okul öncesi öğretmenliği lisans programı 4. sınıfa devam eden 143 kız, 13 erkek öğrenci oluşturmaktadır. Araştırmanın verileri; Öğretmenlik Mesleğine Bakış Açısı Tutum Ölçeği ve Üniversite Öğrencileri Kişisel Değerler Ölçeği olmak üzere iki farklı veri toplama aracından elde edilmiştir. Öğrencilere ait kişisel bilgiler için Kişisel Bilgi Formu kullanılmıştır. Araştırmada veri toplama araçları ile elde edilen bilgilerin çözümlenmesi “SPSS (16) for Windows” paket programı kullanılarak bilgisayar ortamında gerçekleştirilmiştir.

Elde edilen bulgulara göre öğretmen adaylarının mesleğe yönelik tutumları olumlu bulunmuştur. Mesleğe yönelik tutumları ile kişisel değerleri arasında negatif yönde anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Bununla birlikte öğretmenlik mesleğine yönelik tutum ile kişisel değerlerin alt boyutu olan “Kendini Kontrol”

arasında da negatif yönlü anlamlı, “Kendini Kontrol” alt boyutu ile “Sosyal Beceri” alt boyutu arasında pozitif yönlü anlamlı, “Kendini Kontrol” ile “Dürüstlük” alt boyutları arasında negatif yönlü anlamlı, “Entelektüel Olma” ile “Dürüstlük” alt boyutları arasında pozitif yönde anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Adayların, cinsiyet, mezun olunan lise türü, öğrenim gördükleri üniversite, anne ve babalarının öğrenim düzeyleri değişkenlerinde anlamlı bir ilişki bulunmamıştır.

Anahtar kelimeler: Okul öncesi eğitim, tutum, kişisel değerler

ABSTRACT

ANALYSIS OF THE RELATIONSHIP BETWEEN PRESCHOOL CANDIDATE TEACHERS' THE PROFESSIONAL ATTITUDES AND PERSONEL VALUES

MA THESIS

Sebahat Şule YILMAZ

Supervisor : Assist. Dr. Füsün YILDIZBAŞ

In this survey, the relationship between preschool teacher candidate's the profession attitudes and personel values is analysed. The working group of the reaserch consists of 143 female and 13 male students studying in the undergraduate program of the preschool teacher department of 5 universities. The datum of the reasearch are obtained by two different kinds of data gathering tools called "Perspective to the Teaching Profession Attitude Scale" and "Personel Values Scale" for university students. Personel Information Form is used for the personel information belonging to students. Analyzing the data which is obtained by data gathering tools in the research is performed by using "SPSS (16) for Windows" package program in a computer environment.

According to the findings obtained; teacher candidates have positive attitudes towards the profession. A meaningful relationship in the negative direction between personal values and attitudes towards the profession was found. Besides, A meaningful relationship was found in the negative direction between attitudes

towards teaching profession and the “Self-Control” which is the sub-dimension of personal values. Between the sub-dimensions of “Self-Control” and “Social skills” ; a significant relation in positive way was attained. A meaningful relationship between the dimensions “Self-Control” and “Honesty” was found in the negative way. A meaningful relationship in positive way was also found between the sub-dimensions “Being an intellectual” and “Honesty”.

On the other hand; There was no a meaningful relationship in the variabilities of the candidates’ gender , type of high school , university education , educational level of their parents .

Key words: Preschool Education, attitude , personal value

TEŞEKKÜR

Sayın Yrd. Doç. Dr. Füsün YILDIZBAŞ' a araştırma boyunca göstermiş olduğu anlayış ve rehberliği için en derin teşekkürlerimi sunarım.

Çalışmamda veri toplama konusunda yardımcı olan sayın Yrd. Doç. Dr. Gülten UYANIK BALAT' a şükran borçluyum.

Çalışmama katkıda bulunan sayın Yrd. Doç. Dr. Rabia TANEL' e, Yıldız Burcu GÖKÇE' ye, tezin istatistiksel analizlerinde yardımcı olan Esra EMİNOĞLU' na, çok teşekkür ederim.

Çalışmam boyunca hem destekleri hem de yardımları için okul müdürüm sayın Hümeysra BEKTAŞ' a ve izinli olduğum günlerde beni idare eden çalışma arkadaşlarım Özlem BAŞ, Nil GÜNAY ve Nagehan KUŞOĞLU' na, çalışmama hem katkıda bulunup hem de bana destek olan arkadaşlarım Ahmet ÇETİNTAŞ, H. Barbaros BOZKURTOĞLU, Gürcan KABALAK ve sevgili kardeşim Mehmet Fatih YILMAZ' a sonsuz teşekkürler.

En büyük Teşekkür, yaşamım boyunca gerek maddi gerekse manevi desteklerini hiç esirgemeyen annem Aysun YILMAZ ve babam Osman YILMAZ' a . Her şeyimi onlara borçluyum.

Ve bilgisayarım; stres dolu günlerimde birkaç kez parçalanma tehlikesi geçirdiğin için üzgünüm.. Ama başardık. Sana da Teşekkürler..

İÇİNDEKİLER DİZİNİ

ÖZET.....	iii
ABSTRACT.....	v
TEŞEKKÜR.....	vii
İÇİNDEKİLER DİZİNİ.....	viii
TABLolar DİZİNİ.....	xi

BÖLÜM I

1. GİRİŞ	1
1.1. Araştırmanın Amacı.....	3
1.2. Araştırmanın Soruları.....	3
1.2.1. Problem Cümlesi.....	3
1.2.2. Alt Problemler.....	3
1.3. Araştırmanın Önemi.....	4
1.4. Araştırmanın Sınırlılıkları.....	5
1.5. Araştırmanın Sayıtlıları.....	5
1.6. Kavramsal Tanımlar.....	6

BÖLÜM II

2. KURAMSAL TEMELLER ve İLGİLİ LİTERATÜR.....	7
2.1. Okul Öncesi Eğitim.....	7
2.2. Öğretmenlik Mesleği.....	8
2.3. Öğretmenlik Mesleği Genel Yeterlikleri.....	8
2.4. Öğretmenlik Mesleğinin Nitelikleri.....	10
2.4.1. Öğretmenin Mesleki Nitelikleri.....	11
2.4.2. Öğretmenin Kişisel Nitelikleri.....	12
2.5. Okul Öncesi Eğitimi Öğretmeni.....	14

2.6. Tutumlar.....	15
2.6.1. Tutumun Tanımları.....	16
2.6.2. Tutumun Bileşenleri.....	17
2.6.3. Öğretmenlik Mesleğine Karşı Tutum.....	18
2.7. Değer Kavramı.....	19
2.7.1. Kişisel Değerler.....	20
2.8. İlgili Araştırmalar.....	21
2.8.1. Tutumla İlgili Yapılan Çalışmalar.....	21
2.8.2. Kişisel Değerlerle İlgili Yapılan Çalışmalar.....	30

BÖLÜM III

3. YÖNTEM.....	34
3.1. Araştırmanın Modeli.....	34
3.2. Evren ve Örneklem.....	34
3.2.1. Evren.....	34
3.2.2. Örneklem.....	34
3.3. Veri Toplama Aracı.....	35
3.3.1. Kişisel Bilgi Formu.....	35
3.3.2. Öğretmenlik Mesleğine Bakış açısı Tutum Ölçeği.....	35
3.3.3. Üniversite Öğrencilerinin Kişisel Değerler Ölçeği (ÜÖKDÖ).....	36
3.4. Veri Toplama Süreci.....	37
3.5. Verilerin Analizi.....	37

BÖLÜM IV

4. BULGULAR.....	38
4.1. Katılımcıların Mesleki Tutumlarına İlişkin Bulgular.....	38
4.2. Katılımcıların Kişisel Değerlerine İlişkin Bulgular.....	47
4.3. Okul Öncesi Öğretmen Adaylarının Mesleki Tutumları ile Kişisel Değerleri Arasındaki İlişki.....	62

BÖLÜM V

5. SONUÇLAR VE TARTIŞMA.....	65
5.1. Sonuçlar.....	65
5.2. Öneriler.....	70
5.2.1. Eğitimcilere Yönelik Öneriler.....	70
5.2.2. Araştırmacılara Yönelik Öneriler.....	70
5.2.3. Uygulayıcılara Yönelik Öneriler.....	70
KAYNAKÇA	71

EKLER

- Ek 1. Kişisel Bilgi Formu
- Ek 2. Öğretmenlik Mesleğine Bakış Açısı Tutum Ölçeği
- Ek 3. Üniversite Öğrencileri Kişisel Değerler Ölçeği

TABLOLAR DİZİNİ

Tablo 1. Araştırmaya Katılan Okul Öncesi Öğretmenliği Öğrencilerinin Cinsiyet, Öğrenim Gördüğü Üniversite ve Mezun Olunan Okul Türüne İlişkin Frekans ve Yüzde Dağılımları.....	38
Tablo 2. Araştırmaya Katılan Okul Öncesi Öğretmen Adaylarının Anne ve Babalarının Öğrenim Düzeyine İlişkin Frekans ve Yüzde Dağılımları.....	39
Tablo 3. Okul Öncesi Öğretmenliği Öğrencilerinin Mesleki Tutumları ile İlgili Aritmetik Ortalama Ve Standart Sapma Değerleri.....	40
Tablo 4. Okul Öncesi Öğretmen Adaylarının Öğretmenlik Mesleki Tutumlarının Cinsiyete Göre Farklılaşma Durumu ile İlgili İlişkisiz Grup t-Testi Sonuçları.....	40
Tablo 5. Okul Öncesi Öğretmen Adaylarının Mesleki Tutumlarının Öğrenim Gördükleri Üniversiteye Göre Farklılaşmasına İlişkin Betimsel İstatistik Sonuçları.....	41
Tablo 5a. Okul Öncesi Öğretmen Adaylarının Mesleki Tutumlarının Öğrenim Gördükleri Üniversiteye Göre Farklılaşmasına İlişkin Alt Probleme Ait Varyans Homojenliği Testi Sonuçları.....	41
Tablo 5b. Okul Öncesi Öğretmen Adaylarının Mesleki Tutumlarının Öğrenim Gördüğü Üniversiteye Göre Farklılaşma Durumu İle İlgili Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) Sonuçları.....	42
Tablo 6. Okul Öncesi Öğretmen Adaylarının Mesleki Tutumlarının Mezun Olunan Liseye Göre Farklılaşmasına İlişkin Betimsel İstatistik Sonuçları.....	42

Tablo 6a. Okul Öncesi Öğretmen Adaylarının Mesleki Tutumlarının Mezun Olunan Liseye Göre Farklılaşmasına İlişkin Alt Probleme Ait Varyans Homojenliği Testi Sonuçları.....	43
Tablo 6b. Okul Öncesi Öğretmen Adaylarının Mesleki Tutumlarının Mezun Olunan Lise Türüne Göre Farklılaşma Durumu ile İlgili Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) Sonuçları.....	43
Tablo 7. Okul Öncesi Öğretmen Adaylarının Mesleki Tutumlarının Annelerinin Öğrenim Düzeyine Göre Farklılaşmasına İlişkin Betimsel İstatistik Sonuçları.....	44
Tablo 7a. Okul Öncesi Öğretmen Adaylarının Mesleki Tutumlarının Annelerinin Öğrenim Düzeyine Göre Farklılaşmasına İlişkin Alt Probleme Ait Varyans Homojenliği Testi Sonuçları.....	44
Tablo 7b. Okul Öncesi Öğretmen Adaylarının Mesleki Tutumlarının Annelerinin Öğrenim Düzeyine Göre Farklılaşma Durumu ile İlgili Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) Sonuçları.....	45
Tablo 8. Okul Öncesi Öğretmen Adaylarının Mesleki Tutumlarının Babalarının Öğrenim Düzeyine Göre Farklılaşmasına İlişkin Betimsel İstatistik Sonuçları.....	46
Tablo 8a. Okul Öncesi Öğretmen Adaylarının Mesleki Tutumlarının Babalarının Öğrenim Düzeyine Göre Farklılaşmasına İlişkin Alt Probleme Ait Varyans Homojenliği Testi Sonuçları.....	46
Tablo 8b. Okul Öncesi Öğretmen Adaylarının Mesleki Tutumlarının Babalarının Öğrenim Düzeyine Göre Farklılaşma Durumu ile İlgili Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) Sonuçları.....	47

Tablo 9. Okul Öncesi Öğretmen Adaylarının Kendini Kontrol, Dine Bağlılık, Entelektüel Olma, Sosyal Beceri, Dürüstlük gibi Kişisel Değerleri ile İlgili Aritmetik Ortalama ve Standart Sapma Değerleri.....	47
Tablo 10. Okul Öncesi Öğretmen Adaylarının Kendini Kontrol, Dine Bağlılık, Entelektüel Olma, Sosyal Beceri, Dürüstlük gibi Kişisel Değerlerinin Cinsiyete Göre Farklılaşma Durumu ile İlgili İlişkisiz Grup t-Testi Sonuçları.....	48
Tablo 11. Okul Öncesi Öğretmen Adaylarının Kendini Kontrol, Dine Bağlılık, Entelektüel Olma, Sosyal Beceri, Dürüstlük gibi Kişisel Değerlerinin Öğrenim Gördükleri Üniversiteye Göre Farklılaşmasına İlişkin Betimsel İstatistik Sonuçları.....	49
Tablo 11a. Okul Öncesi Öğretmen Adaylarının Kendini Kontrol, Dine Bağlılık, Entelektüel Olma, Sosyal Beceri, Dürüstlük gibi Kişisel Değerlerinin Öğrenim Gördükleri Üniversiteye Göre Farklılaşmasına İlişkin Alt Probleme Ait Varyans Homojenliği Testi Sonuçları.....	50
Tablo 11b. Okul Öncesi Öğretmen Adaylarının Kendini Kontrol, Dine Bağlılık, Entelektüel Olma, Sosyal Beceri, Dürüstlük gibi Kişisel Değerlerinin Öğrenim Gördükleri Üniversiteye Göre Farklılaşma Durumu ile İlgili Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) Sonuçları.....	51
Tablo 12. Okul Öncesi Öğretmen Adaylarının Kendini Kontrol, Dine Bağlılık, Entelektüel Olma, Sosyal Beceri, Dürüstlük gibi Kişisel Değerlerinin Mezun Olunan Liseye Göre Farklılaşmasına İlişkin Betimsel İstatistik Sonuçları.....	53
Tablo 12a. Okul Öncesi Öğretmen Adaylarının Kendini Kontrol, Dine Bağlılık, Entelektüel Olma, Sosyal Beceri, Dürüstlük gibi Kişisel Değerlerinin Mezun Olunan Liseye Göre Farklılaşmasına İlişkin Alt Probleme Ait Varyans Homojenliği Testi Sonuçları.....	54

Tablo 12b. Okul Öncesi Öğretmen Adaylarının Kendini Kontrol, Dine Bağlılık, Entelektüel Olma, Sosyal Beceri, Dürüstlük gibi Kişisel Değerlerinin Mezun Olunan Liseye Göre Farklılaşma Durumu ile İlgili Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) Sonuçları.....55

Tablo 13. Okul Öncesi Öğretmen Adaylarının Kendini Kontrol, Dine Bağlılık, Entelektüel Olma, Sosyal Beceri, Dürüstlük gibi Kişisel Değerlerinin Annelerinin Öğrenim Düzeyine Göre Farklılaşmasına İlişkin Betimsel İstatistik Sonuçları.....56

Tablo 13a. Okul Öncesi Öğretmen Adaylarının Kendini Kontrol, Dine Bağlılık, Entelektüel Olma, Sosyal Beceri, Dürüstlük gibi Kişisel Değerlerinin Annelerinin Öğrenim Düzeyine Göre Farklılaşmasına İlişkin Alt Probleme Ait Varyans Homojenliği Testi Sonuçları.....57

Tablo 13b. Okul Öncesi Öğretmen Adaylarının Kendini Kontrol, Dine Bağlılık, Entelektüel Olma, Sosyal Beceri, Dürüstlük gibi Kişisel Değerlerinin Annelerinin Öğrenim Düzeyine Göre Farklılaşma Durumu ile İlgili Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) Sonuçları.....58

Tablo 14. Okul Öncesi Öğretmen Adaylarının Kendini Kontrol, Dine Bağlılık, Entelektüel Olma, Sosyal Beceri, Dürüstlük gibi Kişisel Değerlerinin Babalarının Öğrenim Düzeyine Göre Farklılaşmasına İlişkin Betimsel İstatistik Sonuçları.....59

Tablo 14a. Okul Öncesi Öğretmen Adaylarının Kendini Kontrol, Dine Bağlılık, Entelektüel Olma, Sosyal Beceri, Dürüstlük gibi Kişisel Değerlerinin Babalarının Öğrenim Düzeyine Göre Farklılaşmasına İlişkin Alt Probleme Ait Varyans Homojenliği Testi Sonuçları.....60

Tablo 14b. Okul Öncesi Öğretmen Adaylarının Kendini Kontrol, Dine Bağlılık, Entelektüel Olma, Sosyal Beceri, Dürüstlük gibi Kişisel Değerlerinin Babalarının Öğrenim Düzeyine Göre Farklılaşma Durumu ile İlgili Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) Sonuçları.....61

Tablo 15. Okul Öncesi Öğretmen Adaylarının Mesleki Tutumları ve Kişisel Değerleri Arasındaki Korelasyon (İlişki) Sonuçları.....62

Tablo 16. Okul Öncesi Öğretmen Adaylarının Mesleki Tutumları İle Kişisel Değerler Alt Boyutları Arasındaki Korelasyon :(İlişki) Sonuçları.....63

BÖLÜM I

1. GİRİŞ

Eğitimin temel taşlarından birisi öğretmendir. Eğitimde kalitenin oluşması, milli ve manevi değerlerin kazandırılması, toplum kurallarının sürdürülebilirlik göstermesinde öğretmenin rolü büyüktür.

Eğitim fakültelerinde okuyan ve geleceğin öğretmenleri olacak olan öğrencilerin öğretmenlik mesleğini sevmeleri, mesleklerini başarıyla yürütebilmeleri için bir ön koşul olduğu söylenebilir. Öğretmenlerin mesleklerine yönelik tutumları öğretmenlik mesleğinin yerine getirilmesinde büyük önem taşımaktadır (Erdem ve Anılan, 2000).

Birey yaşamını birçok açıdan etkileyen tutum kavramı ile ilgili birçok tanım göze çarpmaktadır. İpek ve Bayraktar (2004)'a göre, tutum, “bir kimsenin ele alınan herhangi bir nesneye, duruma veya olaya karşı olan olumlu veya olumsuz tavrı” iken, Papanastasiou (2002)'ya göre ise, “bir bireyin nesnelere, insanlara, yerlere, olaylara ve fikirlere karşı lehte ya da aleyhte gerçekleşen duygusal eğilimi” dir. Bilgin (1985)'e göre tutumlar, belli bir sosyal obje konusunda bireylerde var olan ve bilişsel, duyuşsal, davranışsal yanlar taşıyan gizil eğilimleri ifade etmektedir. Bireylerin çevrelerine ne şekilde tepkide bulunacağı ise büyük ölçüde sahip oldukları tutumları tarafından şekillenmektedir. Bir birey için, tutum nesnesi bir madde, bir grup olabileceği gibi, bir meslek de olabilmektedir (Akt. Çelikkaleli ve Çapri, 2008).

Öğretmen öğrencilerini bir birey olarak görür ve onlara değer verir. Öğrencilerinin fiziksel, sosyo-ekonomik ve kültürel farklılıklarını dikkate alarak en iyi biçimde öğrenmelerini ve gelişebilmelerini sağlamalıdır. Öğretmen modeldir. Öğrencilerinde geliştirmek istediği davranışları kendi davranışlarında gösterir. Sahip olduğu değerleri öğrencilerine yansıtır. Bu sebeptendir ki öğretmenin sahip olduğu kişisel değerler mesleği ile uygunluk göstermelidir.

Değerle ilgili birçok tanım yapılmıştır. Rokeach'a göre değer; bir kişinin amaçlarına ulaşmak için benimsediği kişisel ve sosyal inançlardır. Daghfous'a göre; kişinin kendi düşüncelerinden hareketle geliştirdiği süreklilik arz eden inançlardır. (Akt. Uzkurt, 2007)

Genel insan değerleri ile çalışma değerleri arasında bir ilişki olduğu ve bu sayede insanların herhangi bir konu ile ilgili açıklamalarının, bir sistem içindeki diğer inanç, tutum ve değerlere bağlı olarak geliştiği ve bunun da olaylara anlam ve tutarlılık verdiği bilinmektedir (Furnham, 1987). Öğrenilmiş inançlar olarak tanımlanan değerler, kişiliklerin ve bilişsel sistemin bir parçası olup, düşünce ve davranışları yönlendirirler. Değerler, kişisel amaçlara ulaşmada aracı olan konu ya da olayların birey için ifade ettiği ve bireyce tercih edilen faydalardır. Ulaşılmak istenen durumları temsil eder, tutumlar ile kendisini gösterir ve ırk, yaş, cins, din, gelir ve eğitime göre farklılaşırlar (Rokeach, 1973).

Bir ülkenin teknolojik anlamda gelişimi ve ekonomik kalkınmasının temelinde eğitilmiş insan gücü bulunmaktadır. Eğitilmiş insan gücü ise, doğrudan öğretmenler ve öğretmenlik mesleğiyle ilgilidir. Çağın gerekleri doğrultusunda yetiştirilmiş, öğrencilerini içinde bulunduğumuz zamanın özellikleri doğrultusunda eğitebilecek, bilgi teknolojilerini kullanarak bilgiye ulaşma ve kullanma konusunda donanımlı öğretmenler yetiştirmek, eğitim alanında ülkelerin birincil görevlerindendir. Çünkü eğitim-öğretim işinin doğrudan sorumlusu olan öğretmenler de sonuçta bir eğitimden geçmektedirler (Gelen ve Özer, 2008).

Eğitim bilimlerinde yapılan çalışmalarda; öğretmenlerin yeterliliklerinin arttıkça daha nitelikli öğrencilerin yetiştirilebileceği vurgulanmaktadır. (Gözütok, 1995; Gürkan, 1993; Mentiş Taş, 2004).

Bütün zorluklarına ve sorunlarına rağmen öğretmenlik kutsal bir meslektir ve öyle olmaya devam edecektir. Öğretmenler, bu kutsal ve önemli mesleğin bilincinde olarak meslekî ve kişisel niteliklerini geliştirerek, bu mesleğin gereklerini yerine getirmelidirler. Öğretmenlik mesleğinin kutsallığı ham maddesi olan öğrencisinden kaynaklanmaktadır. Bu meslek ne kadar nitelikli, bilinçli, sorumlu ve fedakârca yapılırsa o kadar kıymetli olur (Yetim ve Göktaş, 2004).

Bu bağlamda, okul öncesi öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları ile kişisel değerleri arasında nasıl bir ilişki olduğunu incelemek amacıyla aşağıdaki sorulara yanıt aranmıştır.

1.1. Araştırmanın Amacı

Bu araştırma okul öncesi öğretmen adaylarının mesleki tutumları ile kişisel değerleri arasında ilişki olup olmadığını belirlemek amacıyla yapılmıştır.

1.2. Araştırmanın Soruları

1.2.1. Problem Cümlesi

Okul öncesi öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları ile kişisel değerleri arasında bir ilişki var mıdır?

1.2.2. Alt Problemler

1. Okul öncesi öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları;
 - cinsiyete
 - öğrenim görülen üniversiteye
 - mezun olunan lise türüne
 - anne öğrenim durumuna
 - baba öğrenim durumuna
 göre farklılık göstermekte midir?
2. Okul öncesi öğretmen adaylarının kişisel değerleri
 - cinsiyete
 - öğrenim görülen üniversiteye
 - mezun olunan lise türü

- anne öğrenim durumu,
 - baba öğrenim durumu,
- göre farklılık göstermekte midir?

3. Okul öncesi öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları ve kişisel değerleri arasında ilişki var mıdır?

4. Okul öncesi öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları ve kişisel değerlerin alt boyutları arasında ilişki var mıdır?

1.3. Araştırmanın Önemi

Eğitim sisteminin başarısı temelde sistemi işletip uygulayacak olan öğretmenlerin ve diğer personelin niteliklerine bağlıdır. Araştırmalar okul öncesi eğitim kurumlarını birbirinden farklı kılan etkenin öğretmen olduğunu göstermektedir. Fiziksel ortam, program, yönetim ne kadar iyi olursa olsun, öğretmenin ilgisi, yeterliği ve kişiliği eğitimi başarılı kılmaktadır.

Öğretmen, eğitim programlarının amaçlarını gerçekleştirme yönünde birey davranışlarının değişmesinde önemli bir işlevi yerine getirir. Eğitim amaçlarının belirlediği yönde öğrenci davranışı geliştirilmediği sürece, eğitimde nitelikten söz etmek mümkün değildir. Aynı zamanda bireyin temel ihtiyaç ve özelliklerine uygun davranışları gerçekleştirmekte kilit rol öğretmenindir.

Son yıllarda yapılan araştırmalar, değişimin kalıcı ve etkili olması için yapılacak işlemlerin, öğretmenlerin eğitimi, uzlaştırılması ve ödüllendirilmesi yönünde olması gerektiğini ortaya koymaktadır.

Günümüzde bilim ve teknolojiye görülen büyük değişim ve gelişime paralel olarak toplum yapısı da hızla değişmekte, dolayısıyla eğitimin amaçlarında, yöntemlerinde ve öğretmen rollerinde de değişimler olmaktadır.

Okul öncesi eğitim çocuğun kişilik gelişiminde ve toplumsal yaşamdaki rolü için çok önemli bir yere sahiptir. Çocukların bedensel, zihinsel, dil ve duygusal gelişimlerinin tamamlandığı dönem okul öncesi dönemdir.

Çocukların aileden sonra ilk sosyal deneyimlerini yaşadıkları kurum okul öncesi eğitim kurumları, ilk yetişkinde okul öncesi eğitimi öğretmenidir. Bu nedenle, çocuğun aldığı eğitimin kaliteli olması, çocukta kalıcı izli davranış değişikliğinin sağlanabilmesi gerekmektedir. Bunun sağlanmasında öğretmenler rol model özelliği taşıdıklarından kişisel değerleri ve mesleğe karşı tutumları büyük öneme sahiptir. Alan yazında okul öncesi öğretmen adaylarına yönelik bu tür bir çalışmaya rastlanmaması bu araştırmanın gerekliliğini ortaya koymuştur.

1.4. Araştırmanın Sınırlılıkları

Bu araştırmanın sınırlılıkları aşağıda maddeler halinde belirtilmiştir.

1. Araştırma 2008-2009 öğretim yılında Abant İzzet Baysal Üniversitesi, Atatürk Üniversitesi, Hacettepe Üniversitesi, Marmara Üniversitesi, Onsekiz Mart Üniversitesi' nde okul öncesi lisans programına devam eden 4. sınıf öğrenciler ile sınırlandırılmıştır.

2. Bu araştırma 5'li likert tipi "Öğretmenlik Mesleğine Bakış Açısı Tutum Ölçeği" ve 3'lü likert tipi "Kişisel Değerler Ölçeği" olmak üzere iki adet ölçme aracı ile sınırlandırılmıştır.

1.5. Araştırmanın Sayıtları

Çalışma grubunun araştırma sorularına verdikleri cevaplarda samimi ve içten oldukları varsayılmıştır.

1.6. Kavramsal Tanımlar

Okul Öncesi Eğitim: Okul öncesi eğitim, çocuğun doğduğu günden temel eğitime başladığı güne kadar geçen yılları kapsayan ve çocukların daha sonraki yaşamlarında önemli rol oynayan; bedensel, psikomotor, sosyal, duygusal, zihinsel ve dil gelişimlerinin büyük ölçüde tamamlandığı, kişiliğin şekillendiği, ailelerde ve kurumlarda verilen eğitim süreci olarak tanımlanır (Aral, Kandır ve Yaşar, 2002).

Tutum: Tutum, diğer pek çok psikolojik değişken gibi (zeka,güdü vb.) bileşik, doğrudan gözlenemeyen bazı davranışsal göstergelerle vardanan kuramsal bir değişkendir (Erkuş, 2003).

Kişisel Değer: İnsanlar arasındaki ideal ilişkinin birey tarafından kavramsallaştırılmasıdır (Doğan, 2002).

BÖLÜM II

2. KURAMSAL TEMELLER ve İLGİLİ LİTERATÜR

2.1. Okul Öncesi Eğitim

Okul öncesi eğitim; çocukların doğumdan zorunlu eğitim dönemine kadar, gelişim düzeyleri, bireysel farklılıkları ve yetenekleri göz önünde bulundurularak, sağlıklı bir biçimde gelişimlerinin sağlandığı, olumlu kişilik temellerinin atıldığı, yaratıcı yönlerinin ortaya çıkarıldığı, onların kendilerine güven duygularının sağlandığı, eğitimcilerin ve ailelerin etkin olduğu sistemli bir eğitimidir (Zembat, 2001).

Çocuğun kişilik temellerinin atıldığı, kendi benliğinin farkında olmaya başladığı bu dönemde, çocuğun bir birey olduğunu hissettiren, gelişiminin kritik dönemlerinde ona zengin, uyarıcı bir çevre hazırlayan, aile ile işbirliği içerisinde olup kişiliği üzerinde sağlam temeller kuran eğitim okul öncesi eğitimidir.

Okul öncesi eğitimi gerekli kılan toplumsal olgulardan biri de çocuğun, çocuğun çevre koşulları ve ekonomik güçlükler nedeniyle risk altında olmasıdır. Okul öncesi eğitim, yoksulluk, sosyal eşitsizlik ve cinsiyete bağlı ayrımlar yüzünden dezavantajlı sayılan çocuklara iyi bir başlangıç sağlar (Arı, 2005). Yani çeşitli farklılıklar nedeniyle oluşan eşitsizliklerin eğitimde fırsat eşitliğini engelleyici yönünde desteklenmesi okul öncesi eğitimle sağlanır (Oktay, 2004). Araştırmalar yetersiz çevrede büyüyen çocukların zihinsel gelişim yönünden geri kaldıklarını ve potansiyellerini tam olarak ortaya çıkaramadıklarını göstermektedir. İlkokula başladıklarında bu çocuklarla, daha iyi şartlarda büyüyen çocuklar arasında zihinsel ve sosyal gelişim açısından büyük farklılıklar göze çarpmaktadır. Okul öncesi eğitim bu farklılığın azalmasını sağlamaktadır (Şahin, 2000).

Okul öncesi eğitim kurumlarında uygulanan programlar ve çocuğa sunulan eğitim planlı, sistemli, çocukların yaş ve gelişim özelliklerini destekleyici nitelikte

olduğundan okul öncesi eğitim kurumları büyük önem taşır (Aral, Kandır ve Can Yaşar, 2000).

2.2. Öğretmenlik Mesleği

Türkiye’ de öğretmenlik mesleği 1739 sayılı Milli Eğitim Temel Kanunu’nda şu şekilde tanımlanmaktadır: “Öğretmenlik, devletin eğitim-öğretim ve bununla ilgili yönetim görevlerini üzerine alan özel bir ihtisas mesleğidir. Öğretmenler bu görevlerini Türk Milli Eğitiminin temel amaçlarına ve temel ilkelerine uygun olarak ifa etmekle yükümlüdürler.”

Okulda eğitim hizmetlerinin yürütülmesine yardım eden hizmetliler, memurlar ve teknik elemanlar kurumların ayrılmaz parçalarıdır. Fakat bu personel öğretmenin yanında ikinci planda kalmaktadır. Çünkü her kademedeki okulların etkinliklerinde öğretmen temel unsurdur (Öner, 1986). Okulun bina, yerleşim, personel gibi fiziki olanakları ve okuldaki demokratik ortamı yaratan insan ilişkileri ile öğrencilerin beklenen başarıyı göstermeleri ve istenilen amaçlara ulaşmaları için gerekli olan uygun eğitim ortamlarının oluşturulması, büyük ölçüde öğretmenlerin yeteneklerine, tutum ve davranışlarına bağlıdır. Yani “Bir okul ancak içindeki öğretmenler kadar iyidir” (Yılman, 1992).

2.3. Öğretmenlik Mesleği Genel Yeterlikleri

Günümüzde aileler artık çocuklarını okullara teslim etmeden önce bir durum değerlendirmesi yapmaktadır. Kişisel ve mesleki yeterlikler açısından kendini istenilen duruma getiren öğretmenler, toplum tarafından beğeni toplamakta ve tercih edilen duruma gelmektedir. Neticede öğretmenlik mesleği yenilikleri takip etmeyi, çağdaş eğitim ilkelerinden yararlanmayı, bilişim teknolojilerini bilmeyi, mesleki yeterlikleri yerine getirmeyi, alan bilgisi konusunda kendini sürekli güncellemeyi, çocuğa ve bireye değer verip, onu tanımayı gerektiren özel bir uğraş alanıdır (Ocak, 2007).

MEB ve yüksek öğretim kurumları temsilcilerinden oluşturulan “Öğretmen Yeterlikleri Komisyonu” nca öğretmenlik yeterlikleri belirlenmiş ve yayınlanmıştır (MEB, 2002). Çalışmada öğretmen yeterlik alanlarından; genel kültür ve özel alan boyutları genel olarak belirlenmiş ve öğretim sürecinde nasıl kullanılacağı ile ilgili açıklamalar yapılmıştır. Öğretmenlerin eğitime-öğretme (pedagojik formasyon) yeterlikleri ise, 14 ana yeterlik alanında 206 alt yeterlik olarak ayrıntılı olarak ortaya konulmuştur. Geline süreçte Öğretmen Yetiştirme ve Eğitimi Genel Müdürlüğünün (OYEGM) öğretmenlik mesleği genel yeterlik taslağında ana yeterlik alanlarının;

- A) Kişisel ve Meslekî Değerler – Meslekî Gelişim
- B) Program ve içerik bilgisi
- C) Öğrencileri tanıma
- D) Öğrenme ve Öğretme Süreci
- E) Öğrenmeyi, Gelişimi İzleme ve Değerlendirme
- F) Okul, Aile ve Toplum İlişkileri

ile ilgili toplam 6 ana yeterlik alanında bu alanlarla ilgili 39, alt yeterlikler ile ilgili toplam 244 performans göstergesi olduğu görülmektedir (MEB, 2006).

A) Kişisel ve Meslekî Değerler – Meslekî Gelişim: Öğretmen, öğrencileri birey olarak görür, değer verir. Öğrencilerin sosyal ve kültürel farklılıklarını, yaptıklarını ve ilgilerini dikkate alarak en yüksek düzeyde öğrenmeleri ve gelişmeleri için çaba harcar. Öğrencilerinde geliştirmek istediği kişilik özelliklerini kendi davranışlarında gösterir. Diğer öğretmen, yönetici ve uzmanların başarılı deneyimlerinden yararlanır. Öz değerlendirme yaparak değişim ve sürekli gelişim için çaba harcar. Yeni bilgi ve fikirlere açıktır, kendisini ve kurumu geliştirmede etkin rol oynar. Mesleği ile ilgili mevzuatı (yasa, yönetmelik, genelge v.b.) izleyerek bunlara uygun davranır.

B) Program ve İçerik bilgisi: Öğretmen, Türk Milli Eğitim Sisteminin dayandığı temel değer ve ilkeler ile özel alan öğretim programının yaklaşım, amaç, hedef, ilke ve tekniklerini bilir ve uygular.

C) Öğrencileri Tanıma: Öğretmen, öğrencinin tüm özelliklerini, ilgi, istek ve ihtiyaçlarını bilir, geldiği ailenin ve çevrenin sosyo - kültürel ve ekonomik özelliklerini tanır.

D) Öğrenme ve Öğretme Süreci: Öğretmen, öğretme ve öğrenme süreçlerini plânlar, uygular ve yönetir. Öğrencilerin öğrenme sürecine etkin katılımını sağlar.

- Öğrenme ve Öğretme Süreçlerini Plânlayabilme
- Öğrenme ve Öğretme Süreçlerini Uygulayabilme

E) Öğrenmeyi, Gelişimi İzleme ve Değerlendirme: Öğretmen, öğrencilerin gelişim ve öğrenmelerini değerlendirir. Öğrencilerin kendilerini ve diğer öğrencileri değerlendirmelerini sağlar. Ölçme sonuçlarını daha iyi bir öğretim için kullanır; sonuçları öğrenci, veli, yöneticiler ve öğretmenlerle paylaşır.

F) Okul, Aile ve Toplum İlişkileri: Öğretmen, okulun bulunduğu çevrenin doğal, sosyo-kültürel ve ekonomik özelliklerini tanır. Aileleri ve toplumu eğitim sürecine ve okulun gelişimi ile ilgili çalışmalara katılmaları yönünde teşvik eder.

2.4. Öğretmenlik Mesleğinin Nitelikleri

Öğretmenlik mesleğinin icrası sırasında öğretmenin kişilik nitelikleri ve mesleki nitelikleri olmak üzere iki temel niteliği ortaya çıkmaktadır. Öğretmen sınıf ortamında çok farklı insan tipiyle, dolayısıyla da çok farklı sorunlarla karşılaşabilmektedir. Bu sorunların üstesinden gelebilmesi içinde mesleki bilgilerin yanı sıra bazı kişisel niteliklere sahip olması gerekir. Öğretmenin kişisel özellikleri öğrencinin derse ve okula karşı tutumunu etkilemektedir. Olumsuz kişiliklere sahip bir öğretmen, öğrencinin okuldan soğumasına ve başarısız olmasına neden olabilir. Çoğu zaman öğrenci

öğretmenin anlattıklarından çok konuya yaklaşımından etkilenmektedir (Başaran,2004).

2.4.1. Öğretmenin Mesleki Nitelikleri

- Milletinin milli, ahlâkî, insanî, kültürel ve tarihî değerlerini benimseyen, koruyan ve geliştiren,
- İnsan haklarına, millî demokratik, lâik, sosyal ve hukuk devletine karşı görev ve sorumluluklarını bilen ve gereklerini yerine getiren,
- Beden, zihin, ahlâk, ruh ve duygu bakımından dengeli ve sağlıklı şekilde gelişmiş bir kişiliğe ve karaktere, hür ve bilimsel düşünme gücüne ve geniş bir dünya görüşüne sahip olan,
- Çocuğun ve gencin biyolojik, psikolojik ve sosyal yapısını ve gelişmesini sağlayıcı çalışmalar yapan,
- Öğrenme ve öğretme yöntem ve tekniklerini konulara göre ve bireysel gelişmeyi gerçekleştirecek biçimde uygulayan,
- Derslerini plânlayan ve uygulayan,
- Ölçme ve değerlendirme yöntem ve tekniklerini kullanarak öğrencilerini, programları ve kendi öğretme gücünü değerlendirerek, eksiklerini gideren (Bilgen, 1988),
- Programların plânlanmasına ve geliştirilmesine katılan,
- Öğrenmeyi kolaylaştıran,
- Okul ve toplum işlerini birleştiren,
- Çocukların davranış tarzlarını değiştirmeye çalışan,
- Öğretimde iyi öğrenim kaynaklarını kullanan,
- Sorun çözen ve hızlı değişimlere uyum sağlayabilen bireyler yetiştiren,
- Konusunda, bilgilerini güncelleştiren,
- Konularının içeriğini, öğrenci ortamına uyduran,
- Yeni eğitim teknolojilerini kabul eden ve kullanan,
- Öğrencilerinin yeteneklerini açığa çıkararak gelişmelerine yardımcı olan,
- Öğrenim stratejilerini yaratan,

- Eleştirel düşünme becerileri olan,
- Öğretmede yeniliklere açık olan,
- Yetenekli öğrencileri ortaya çıkaran ve yetenekleri doğrultusunda öğrencileri yönelten,
- Tüm çocukları ön yargılardan arınmış olarak ve oldukları gibi kabul ederek, hepsine eşit, adil, mantıklı ve tarafsız davranan,
- Öğrencilerin bulundukları yaşın fizyolojik, psikolojik ve kişisel özelliklerine ve yeteneklerine göre tanıyıp, ona göre değerlendirerek yönlendiren,
- Uyumsuz ve problemlili öğrencilere anlayışla yaklaşan ve sorunların çözülmesine, ailesi ile de iş birliği yaparak yardımcı olan,
- Öğrencilerin dinleme, anlama ve anlatma yeteneklerini geliştiren,
- Öğrencilere insanları sevmeyi ve iş birliği içinde çalışmayı öğreten,
- Mesleğinin toplum içindeki önemini toplumsal sorumluluklarının bilincinde olarak öğretmenliğe karşı büyük bir istek ve heves duyan ve mesleğini severek yapan,
- Akılcı ve bilimsel düşünme yeteneğine sahip olan,
- Alanındaki araştırma ve gelişmelerin ortaya koyduğu yeniliklerden haberdar olan ve kendisini sürekli olarak yetiştirmeye ilgi ve istek duyan,
- Sosyal ve kültürel faaliyetlere katılan ve eğitim kurumunun dışından da haberdar olan
- Öğrencilerin yaratıcılığını geliştirecek araç-gereçlerden ve çevresindeki tüm imkân ve kaynaklardan yararlanan,
- Öğrencinin akademik benlik seviyesini yükselten,
- Öğrencilere bağımsız kişilik kazandıran (Üstünoğlu, 1993).

2.4.2. Öğretmenin Kişisel Nitelikleri

- Her şeyden önce çocukları, gençleri seven ve onları birer insan olarak değerlendiren,
- Beden ve ruh sağlığı yerinde canlı, hareketli ve becerikli,
- Pratik, yaratıcı, gerçekçi, sezgileri kuvvetli, sağduyu sahibi ve duyarlı,

- Düşüncelerinde bağımsız ve esnek,
- Çocuklarla ve gençlerle yakın ve içten ilişkiler kurabilen, samimi, sempatik, güler yüzlü, coşkulu, neşeli ve mutlu,
- Acil ve beklenmedik durumlarda telaşlanmadan soğukkanlılıkla olayların üstesinden gelebilen, gayretli ve cesur,
- Temiz, uygun, düzenli ve çekici bir biçimde giyinen,
- Güzel sanatlar (resim, müzik, spor vb.) konularda bilgili ve yetenekli,
- Öğrencilerin yapmamasını istediği şeyleri, kendisi de yapmayan,
- Sorumluluk duygusu yüksek ve sorumluluk alan,
- Kendine güvenen, ne istediğini bilen, davranışları tutarlı ve dengeli, olgun bir kişiliğe sahip (Üstünoğlu, 1993),
- Toplumun beklentilerine cevap verebilen,
- Okulda, sınıfta ve çevrede inisiyatif sahibi olan,
- Türkçeyi güzel ve doğru konuşup yazan,
- Ekip çalışmasına yatkın
- Kendisi ve çevresi ile barışık,
- Demokratik bir kişiliğe sahip olan ve demokratik anlayışını, tutum ve davranışlarını eğitim ortamına ve çevresine yansıtan,
- Kendi milli kültürüne sahip çıkan ve evrensel kültüre katkıda bulunan (Saçlı, 1988),
- Başkalarına karşı duyarlılık ve sevgi duyan,
- İlişki kurma yeteneği olan,
- Düşünmede uyumluluk ve esneklik sağlayan,
- İletişim becerilerini benimseyen / geliştiren,
- Ortak tavır alabilen,
- Kendi kendini motive eden ve kendine güvenen,
- Sesi iyi kullanan,
- Kendi kendini analiz etme yeteneği olan,
- Bağlılık ve liderlik vasıfları olan (Mawer, 1996),
- Dinamik ve aktif bir kişiliğe sahip olan,
- Yeniliklere açık olan,

- İnsanların fikir, din ve vicdan hürriyetine saygılı,
- Disipline olabilen, sabırlı,
- Himaye edici ve yardımsever,
- Dürüst, açık ve güvenilir ve ahlâklı (Büyükkaragöz, 1988),
- Çalışkan, düzenli ve plânlı,
- Adil, sadık, namuslu ve fedakâr,
- Doğru sözlü, terbiyeli ve nazik,
- Kötü alışkanlık ve davranışlardan uzak,
- Ülke yönetimi ve sorunları hakkında bilgi sahibi ve idealist insan olmalıdır

(Bilgen,1988).

Öğretmenin eğitimdeki önemli bir özelliği, topluma ve öğrenciye model olmasından kaynaklanmaktadır. Öğretmen toplumsal kural ve normlara göre bir model oluyorsa toplumun kültürel mirasının aktarılması ve yaşatılmasını sağlayabilir (Akt. Yetim ve Göktaş, 2004).

2.5. Okul Öncesi Eğitimi Öğretmeni

Okul öncesi eğitim programlarının gerçekleşmesinde, okul öncesi eğitimin hedeflerine ulaşmasında, okul öncesi eğitim kurumlarının çocuğun eğitimi konusundaki aileye destek görevinin yerine getirilmesinde ki en büyük etken öğretmendir. Çocuğun aile dışında karşılaştığı ilk yetişkinde öğretmendir (Aral ve ark. 2001). Öğretmen çocukların gelişimleri için onlara kendilerinde var olan potansiyeli kullanma fırsatı verir. Öğretmen çocuk için gerek olduğu zaman orada olan bir yardımcı, bir rehber görünümünde olmalıdır (Oğuz ve Köksal Akyol, 2006).

Okul öncesi öğretmeni, çocukların bilgiye kendi kendilerine yaparak yaşayarak ulaşabilecekleri zengin uyarıcılarla dolu öğrenme ortamlarını onların ilgi ve yeteneklerini göz önüne alarak düzenler ve bu ortamlar içerisinde yeni bilgileri öğrenmelerine, eksik olanları tamamlamalarına, yanlış olanları düzeltmelerine yardımcı olmakla sorumludur (Demiriz, 2001). Etkinliklerle ilgilenmeyen çocuklar olduğunda ise çocukların bu durumlarının nedenlerini araştırmalı, gözlem yapmalı, dikkati etkinliğe çekmek için sürekli somut çözümler aramalıdır. Yapılan etkinliğin

neye yaradığını öncelikle öğretmen çok iyi bilmelidir. Davranışlarıyla ve açıklamalarıyla etkinliğe özendirici olmalı, hangi etkinlik olursa olsun yarıda kesmemeli, gerektiğinde ise geçişler için çok iyi planlamalıdır (Poyraz ve Dere, 2001).

İyi eğitilmiş öğretmenler okul öncesi eğitimi programlarının kalitesini belirleyen temel etmendir (Anonymous, 2000b). Programın planlanması, sürdürülmesi ve değerlendirilmesi görevinin bir gereği olarak, kazanımları gerçekleştirmede önemli yeri olan eğitim araçlarını seçmek, bunları yerinde ve etkili kullanmak gerekmektedir. Çünkü eğitim araçlarından beklenen yararın sağlanması, uygun aracın uygun yerde ve uygun biçimde kullanılması ile sağlanır. Burada en önemli görev de eğitim programının ve eğitim teknolojisinin uygulayıcısı olan öğretmene düşmektedir (Kayhan, 1994).

Öğretmen, eğitim durumlarını düzenleyen ve uygulayandır. Onun konu alanını çok iyi bilmesi, eğitim ve öğretimle ilgili bilgi, beceri ve tutumlarla donanık olması gerekir. Öğretmende eksiklikler, tutarsızlıklar eğitim ortamını olumsuz yönde etkileyebilir. Bunun sonucu olarak, sistem **entropiye** (entropi, kullanılmaz enerji miktarı) enerji israfına kayabilir. Alanında yetersiz, eğitimi bilmeyen, öğrenciye sevgi, ilgi ve saygıyla yaklaşmayan, öğrenciyle sınıf ortamında göz iletişimi kurmayan, psikolojik açıdan dengesiz, maddi ve manevi sorunları olan ve bunları çözemeyen bir öğretmen istedik davranışları öğrenciye kazandırmada etkili olmayabilir. Bu nedenle öğretmen önemli bir öğedir (Sönmez, 1997).

Okul öncesi eğitim etkinliklerinin amaçlarına ulaşması, öğretmenin kişilik yapısına, öğretim teknikleri konusundaki bilgisine ve bu teknikleri uygulayışındaki esnek tutumuna bağlıdır (Oğuzkan ve Oral, 1992).

2.6. Tutumlar

Okul denilen sosyal sistemin en stratejik parçalarından biri olan öğretmen, okul öncesi eğitim kurumuna gitmekte olan çocuğun yaşamında anne ve babasından sonra en önemli kişidir. Araştırmalar okul öncesi eğitim kurumlarını farklı kılan etkenin öğretmen olduğunu göstermektedir. Fiziksel ortam, yönetim, program ne

kadar iyi olursa olsun öğretmenin bilgisi, yeterliliği ve kişiliği eğitimi başarılı ve etkin kılmaktadır (Bekman, 1990).

Yapılan yeni araştırmalar, kişilik bakımından yeterli bir öğretmenin, öğrencileri olumlu yönde etkilediği, yetersiz bir öğretmenin ise öğretmenin ise öğrencileri öğrenmeden hatta okuldan soğuttuğunu göstermektedir. Kişiliği oluşturan özellikler içinde “tutumlar” öğretmenin öğrencilerini en çok etkileyen özelliklerdir (Aydın,1993).

2.6.1. Tutumun Tanımları

Tutum kavramı hakkında çok sayıda tanım yapılmıştır. Alport’a (1935) göre tutum; “bireyin bütün nesnelere karşı göstereceği tepkiler ve durumlar üzerinde yönlendirici veya etkin bir güç oluşturan, ussal ve sinirsel bir davranışta bulunmaya hazır olma hâlidir.” Bu tanım, tutum kavramına psikolojik bir bakış açısıyla yaklaşma eğilimi taşımaktadır. Bohner ve Wanke (2002) tutumu; “insan bireyselliğinin merkez parçası” olarak tanımlamaktadırlar. İncoğlu (2004)’na göre tutum, bireyin kendine veya çevresindeki herhangi bir nesne, toplumsal konu ya da olaya karşı deneyim, bilgi, duygu ve motivasyonuna dayanarak örgütlediği zihinsel, duygusal ve davranışsal bir tepki ön eğilimidir” (Krech ,1965).

Tutum kavramı; “bireyi yaşamındaki bir olaya karşı güdüsel, duygusal, algısal ve zihinsel süreçlerinin kalıcı ve sürekli bir örgütlenmesi” olarak da tanımlamaktadır (Temizkan, 2008).

Tutum kavramı, zihinsel bir öge, davranışı yönlendiren duyumsal bir ön düşünce, bir ideoloji ve kanaat oluşumunu etkileyen bir değerler biçimi olarak nitelendirilmiştir (Hanyaloğlu, 1995).

Tutum gözlenebilen bir davranış değil, davranışa hazırlayıcı bir eğilimdir. Tutum gözle görülmez fakat, gözle görülebilen bazı davranışlara yol açtığından, bu davranışların gözlenmesi sonucu, bu tutum var olduğu öne sürülebilir (Bilgin, 1996).

Daniel Katz tutumu, bireyin sahip olduğu değerler dizgisine bağlı olarak, bir simgeyi, bir nesneyi, bir kişiyi veya dünyayı iyi ya da kötü, yararlı ya da zararlı yönleriyle algılandığı bir ön düşünce biçimi olarak tanımlar. Bu yüzden tutumun

içinde bir olumluluk veya bir olumsuzluğun yanı sıra bir değer yargısına bağlı iki farklı özellik vardır. Bu iki özelliğin birisine çekicilik-etkileycilik boyutu, ikincisine de değer yargısı içeren boyut denmektedir (Aydın, 1993).

2.6.2. Tutumun Bileşenleri

Tutumların bileşenlerini bilişsel, duygusal ve davranışsal olmak üzere üç öge oluşturur. Bireyin bir konu hakkındaki bildikleri (bilişsel bileşen), o konuya nasıl bir duyguyla yaklaşacağını (olumlu, olumsuz, nötr yani duygusal bileşen) ve ona karşı nasıl bir tavır sergileyeceğini (davranışsal bileşen) belirler (İnceoğlu 2004, Cüceloğlu, 2005).

Tutumun bu üç ögesi karşılıklı etkileşim içindedir ve bunlar arasında bir uyum ve örgütlenme olmadığı sürece tutumun oluşması da mümkün olmamaktadır (Temizkan, 2008).

Bilişsel bileşen bireyin düşünsel ya da zihinsel işleyişinin sistemleştirilmesi ve sınıflandırılmasıyla ilgilidir. Bu sınıflamalar bireyin, farklı durumlarla, nesnelerle, kişilerle ilgili algılamalarını etkileyerek onun, farklı uyarılara karşı tepkilerinin birbirinden farklı olmasını sağlamaktadır. Aynı zamanda çevresi sayısız uyarıcıyla çevrili birey bu uyarıcıları önce kendi aralarında gruplandırır, daha sonra da bu grupları birbiri ile ilişkilendirir. Bu süreç bireyin çevreye karşı tepkisini kolaylaştırır ve onun çevresine uyumuna yardımcı olur (İnceoğlu, 2004).

Duygusal bileşen çevre ile ilgili bilgi, durum ve deneyimlerin sınıflandırılmasının olumlu, olumsuz olaylarla, istenen ya da istenmeyen amaçlarla ilişkilendirilmesini temsil eder. Bireyin herhangi bir tutum karşısında olumlu ya da olumsuz tutumları, onun önceki deneyimleriyle ilişkili bir durumdur. Bu deneyimler sonucunda birey ne zaman o uyarıcıyı hatırlasa onu kabullenmiş ya da reddetmiş olmasına bağlı olarak o tutuma yönelik tepkilerini olumlu ya da olumsuz olarak ortaya koyar. Duygusal bileşen aynı zamanda bireyin bir nesne, durum ya da kişiyle etkileşim sonucu sahip olduğu veya içinde yer aldığı değerler sistemi ile yakından ilişkilidir. Duygusal bileşenin somutluk kazanabilmesi için genellikle davranış olarak yansması gerekir. Yani bir insanın herhangi bir

tutum konusuna yönelik duygusal tepkisinin nasıl olduğunu anlamak için, o duygusal tepkinin davranışa dönüşmesi gerekir. Bu anlamda bir bakıma, aralarında neden-sonuç ilişkisi olan duygusal bileşen ve davranışsal bileşen arasında yakın bir ilişki vardır. Davranışsal bileşen çoğu zaman duygusal bileşenin sonucu olarak ortaya çıkabilmektedir (İnceoğlu, 2004).

Davranışsal bileşen ise bireyin belli bir uyarıcı grubundaki tutum konusuna karşı davranış eğilimini yansıtır. Bu davranış eğilimleri sözlerden ya da hareketlerden yola çıkılarak gözlenebilir. Duygusal davranış, tutum konusunun hoşagiden ya da gitmeyen bir durumla ilişkilendirilmesi sonucu ortaya çıkar (Temizkan, 2008).

2.6.3. Öğretmenlik Mesleğine Karşı Tutum

İnsan yaşamında en kritik ve temel özelliklerin kazanıldığı sıfır-altı yaşlar arasını kapsayan okul öncesi dönemde kaliteli, uygun, planlı bir eğitim alan çocuk olumlu davranışlar kazanmakta, beceriler geliştirmekte ve gelişimleri desteklenmektedir. İleriki yıllarda da yaşamını daha iyi yönetebilir, değişikliklere uyum sağlayabilir, yeniliklere açık olabilir, deneyimlerini yaparak ve yaşayarak kazanabilir, üretici ve yaratıcı olabilir (Sayan vd. 2004). Tüm bunlar; okul öncesi eğitim kurumlarının fiziki yapıları, koşulları ve eğitim programları ile sağlanabilir. Buna rağmen bu fiziki koşulları en iyi şekilde düzenleyip kullanabilen, eğitim programlarını çocuklara doğru şekilde uyarlayıp sunan, çocukların istedik yönde davranış geliştirmeleri ve tüm gelişimlerini desteklemek için uygun teknikleri bilinçli olarak yerinde ve zamanında kullanabilen nitelikli bir öğretmen daha fazla önem taşımaktadır. Nitelikli öğretmen özelliklerinin bazıları öğretmenlerin kişilik özellikleriyle açıklanır (Avcı ve Mağden, 1997).

Mesleğine ilişkin olumlu tutuma sahip öğretmenlerin çocuk üzerinde olumlu etkileri söz konusudur. Bunun yanında mesleği ile ilgili geçirilen olumsuz yaşantılar sonucu meydana gelen olumsuz tutumların olumluya dönüştürülmesi gelecek nesillerin eğitimi için çok önemlidir. Olumsuz tutumların

değiştirilmesinde ise öğretmenlerin öncelikle olumsuz tutuma sahip olduklarını fark etmeleri ve değiştirmeye istekli olmaları gerekmektedir (Aysu, 2007).

Bilindiği gibi öğretmenlik bilgi, beceri gibi bilişsel alan yeterlilikleri gerektirmesinin yanı sıra tutum ve davranış gibi duyuşsal alan yeterlikleri gerektiren bir meslektir. Öğretmen adaylarının meslekle ilgili değer ve tutum kazanmaları en az bilgi kadar gereklidir. Çünkü araştırmalar bize öğrencinin, öğretmenin tutum ve davranışları ile etkilendiğini göstermektedir. Öğretmenin düşünsel tutumu, duygusal tepkileri, çeşitli alışkanlıkları ve bunları kapsayan kişiliği öğrenciyi etkilemektedir. Çoğu zaman öğrenci, öğretmenin anlattığı konudan çok, konuya yaklaşımına dikkat etmekte ve olayları yorumlama biçiminden etkilenmektedir (Varış, 1988) . Özellikle öğretmenlerin, öğrencilere ve okul çalışmalarına yönelik tutumları öğrencilerin öğrenmesine ve kişiliğine geniş ölçüde etki etmektedir (Küçükahmet, 1976).

2.7. Değer Kavramı

Türk Dil Kurumu (1997) değer kavramını, kişinin isteyen, gereksinme duyan, erek koyan bir varlık olarak nesne ile bağlantısında beliren şey olarak tanımlamaktadır. Bununla birlikte ilgili literatürde değer kavramıyla ilgili pek çok tanım yapılmıştır.

Rokeach (1973)' a göre değer; sosyal sorunlar karşısında belli tavır alınmasını sağlayan ve politik veya dini görüşün diğerlerinin üzerinde tutulması için bireyleri önceden hazırlayan özendiriciler olarak tanımlamıştır.

Ünal (1981)' a göre bir objenin değeri sadece insanların onu algılama yollarının bir fonksiyonudur. Bireyin bir objeye atfettiği değer, onun kendisi için olan değeridir. Bir bakıma da değer onu değişik değer atıflarıyla algılayan insanlar kadar çok sayıda değerlere sahiptir (Akt. Gökçe, 2004).

Dökmen (2000)' e göre değer; kişilerin kendileri ve başkaları için anlamlı buldukları eylemlere, davranışlara ve bu eylemleri üreten şemalara denir. Doğan (2002)' a göre değer, bir kişi ya da bir topluluğun ideal kabul ettiği var olma ya da

hareket etme tarzıdır ve değerler karşı karşıya kaldıkları varlıkları ve davranış tarzlarını istenebilir ve saygın kılar.

Kıncal (2002) değerleri bir kültüre mensup üyelerin, istenilen veya istenilmeyenin, iyi veya kötünün, güzel veya çirkinin ne olduğunu belirlemeye yönelik olarak kullandıkları standartlar olarak tanımlamıştır.

Değerlerin insan davranışlarını etkileme, toplumsal ilişkileri düzenleme ve toplum kalkınmasını sağlama gibi birçok işlevi vardır (Akbaş, 2009).

2.7.1. Kişisel Değerler

Kişisel değerler, insan yaşamında edinilen tecrübelerin toplamıdır. Kişinin değerlerinin, doğrudan bir davranışa etkisi olmamakla beraber, kişinin tutumlarını etkileyerek davranışlara yansımaları söz konusudur. Bu kapsamda birey büyüdükçe doğuştan gelen genetik yapılarının ve başta “aile” olmak üzere diğer çevresel faktörlerin etkisiyle “değer yapıları” şekillenmektedir (Keller, 1992, Akt. Sığı, 2007). Müteakiben oluşan değer yargıları kişisel tercihlere ve tutumlara yön verir. Tutumlar olaylar karşısında “güdülerce” şekillendirilir ve sonuçta güdüler davranışa dönmektedir (Sığı, 2007).

İnsanın kişisel değerler sistemi, dünyayı algılayış tarzlarına etki etmektedir (Rohan, 2000, Akt. Sarı, 2007). Değerler başkalarıyla olan olumlu veya olumsuz yaşantılar sonucunda hem geliştirilebilir hem de dolaylı olarak değiştirilebilir. Örneğin çocukların beslenme alışkanlıklarının oluşumunda çevrelerinde model aldıkları kişilerin beslenme alışkanlıklarının büyük önemi vardır. Çocuklar değer verdikleri modelin yediği şeyleri yemek istemekte ve yiyeceklerle ilgili yeni değerler oluşturmaktadır (Bandura, 1986, Akt. Sarı, 2007).

Bu sebeptendir ki öğretmenlerin sahip oldukları kişisel değerleri meslek yaşantılarında çok önemlidir. Çocuk için birinci model öğretmen olduğuna göre öğretmenin kişisel özellikleri çocuğa yansımacaktır. Öğretmen adaylarının sahip olduğu kişisel değerler mesleklerine yönelik tutumlarında etkili midir? Öğretmen adaylarıyla yapılan bu çalışma bu açıdan önem kazanmaktadır.

2.8. İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

2.8.1. Tutumla İlgili Yapılan Çalışmalar

Tanrıöğen (1997), Buca eğitim fakültesi öğrencilerinin öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlarını belirlemek amacıyla onbeş bölümde 397 öğrenciye “Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutum Ölçeği” geliştirilmiş ve öğrenim görülen bölüme, sınıflara, ÖSYS tercih sırasına ve cinsiyet değişkenlerine göre tutumlarına bakılmıştır. Kız öğrencilerin erkek öğrencilere ve tercih sıralamasında ilk beş içerisinde tercih yapanların diğerlerine göre öğretmenlik mesleğine daha olumlu tutum sergiledikleri tespit edilmiştir.

Dalgan (1998), okul öncesi ve sınıf öğretmenlerinin iş tatmini ve öğretmen tutumlarını karşılaştırdığı araştırmasında, İstanbul’da Milli Eğitim Bakanlığı’na bağlı resmi ve özel okul öncesi ve ilköğretim okullarından üç yüz elli dokuz öğretmen ile çalışılmıştır. Veri toplama aracı olarak “Kişisel Bilgi Formu”, “İş Tatmin Ölçeği” ve “Öğretmen Tutum Envanteri” kullanılmıştır. Araştırma sonucunda, öğretmenlerin çalıştıkları kurumların statüsü, cinsiyet, mesleki kıdemleri, mezun oldukları kurum, çalışılan grup, mesleği kendi isteği ile seçme, kurumda çalışma yılı, mesleklerinden memnun olup olmamaları iş tatminlerini etkilemektedir. Öğretmen tutumları incelendiğinde ise ilköğretim öğretmenlerinin tutumları, okul öncesi öğretmenlerine göre daha yüksek bulunmuştur. Öğretmenlerin iş tatminleri ile öğretmenlik tutumları arasında bir ilişki bulunamamıştır.

Şenel (1999), öğretmenlik sertifikası programına katılan öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlarını belirlemeye yönelik bir araştırma yapmıştır. Araştırma sonucunda öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlarının istendik düzeyde olmadığı, mesleğe yönelik tutumlarının cinsiyete göre değiştiği ancak öğrenim gördükleri alan, mezuniyet

durumları ve öğretmenlik meslek bilgisi derslerindeki başarı durumlarına göre değişmediği bulunmuştur.

Çapa ve Çil (2000) tarafından öğretmen adayların öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlarının farklı değişkenler açısından incelemek amacıyla ODTÜ Eğitim Fakültesi Biyoloji, Fizik, Kimya, İngilizce, Matematik Öğretmenliği ve Öğretim Teknolojileri bölümlerine devam eden 340 öğrenciye “Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutum Ölçeği” uygulanmış ve tutum puanları arasında cinsiyete göre anlamlı bir farklılık bulunmamış, alt boyutlara göre analiz edildiğinde “Mesleği Sevme ve Mesleğe Duyulan Saygı” alt boyutlarında kız öğrencilerin puan ortalamasının yüksek olduğu, “Mesleğinde Kendine Güven” alt boyutunda ise erkek öğrencilerin puan ortalamasının yüksek olduğu bulunmuştur.

Mertel Yıldırım (2002), araştırmasında öğretmenlerin mesleklerine yönelik tutumlarını ölçmüş ve değerlendirmiştir. 2000-2001 eğitim öğretim yılında Ankara’da çalışan iki yüz seksen beş öğretmen üzerinde yapılmıştır. Verilerin toplanması için “Kişisel Bilgi Formu” ve araştırmacı tarafından geliştirilen “Öğretmenlerin Mesleklerine Yönelik Tutumları Ölçeği” kullanılmıştır. Araştırma sonucunda, öğretim kurumlarında öğrenim gördükten sonra mezun olduğu branşta çalışan öğretmenler, farklı branşta çalışan ve herhangi bir meslekle ilgili eğitim aldıktan sonra öğretmenliğe geçenlerin öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları arasında anlamlı bir fark bulunmadığı saptanmıştır. Mesleğinde uzun yıllar çalışmakta olan öğretmenlerin öğretmenlik mesleğine karşı daha olumlu bir tutuma sahip oldukları, sınıf öğretmenlerinin branş öğretmenlerine göre tutumlarının daha olumlu olduğu bulunmuştur.

Argun (2003), eğitim fakültesi okul öncesi eğitimi öğretmenliği programına devam eden öğrencilerin mesleki düşüncelerini ve mesleki tercihlerini etkileyen faktörleri incelemek amacıyla Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Fakültesi İlköğretim Bölümü Okul Öncesi Eğitimi Anabilim Dalı’nda öğrenim gören yüz öğrenci ile çalışılmıştır. Araştırmada veri toplama aracı olarak araştırmacı

tarafından hazırlanan Kişisel Bilgi Formu uygulanmıştır. Araştırma sonucunda, bu alanda öğrenim gören öğrencilerin çoğunluğunun lise mezunu olduğu, kızların bu alanı daha çok tercih ettiği, isteyerek yapılan tercihler sonucunda yerleşenlerin çoğunlukta olduğu, tercihlerinde ailelerinin desteğini alanların, mesleklerinin gelecek vaat ettiğini ve çocuklarla çalışmanın şans ve ayrıcalık olduğunu düşünen öğrencilerin çoğunlukta olduğu bulunmuştur. Ayrıca sakin bir yaradılışa sahip olma özelliği ile çabuk sinirlenme ve kırılcılık ile yaratıcı kişilik, güvenilir olma ile çabuk sinirlenme ve kırılcılık, karamsarlık ile çocuklarla çalışmanın şans ve ayrıcalığına inanma, araştırma ve üretkenlik ile güvenilirlik arasında ters yönlü bir ilişkinin olduğu belirlenmiştir.

Çetin (2003), eğitim fakültelerinde okuyan Anadolu öğretmen lisesi ve düz liseden mezun olan öğrencilerin öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlarını belirlemeye yönelik bir araştırma yapmıştır. Araştırmanın örneklemini on dört eğitim fakültesinde, 2001- 2002 yılı dördüncü sınıfta öğrenim gören toplam bin yüz on iki Anadolu öğretmen lisesi ve düz lise çıkışlı öğrenci oluşturmaktadır. Veriler araştırmacı tarafından geliştirilen “Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutum Ölçeği” ile toplanmıştır. Araştırma sonucunda Anadolu öğretmen lisesi mezunu öğrencilerin düz lise mezunlarına göre daha olumlu tutuma sahip oldukları bulunmuştur.

Özer (2003), Jandarma Okullar Komutanlığında görev yapan öğretmenlerin öğretmenlik mesleğine ilişkin görüşleriyle görev yaptıkları bölüm, rütbe, öğretmenlik formasyonuna sahip olma durumu ve okulda görev yapma süresi değişkenleri arasındaki ilişkinin varlığını araştırdığı çalışmasında, veriler araştırmacı tarafından geliştirilen Öğretmen Yeterlikleri Ölçeği ile toplanmıştır. Öğretmenlerin kişilik özellikleri, sınıf içi özellikler, ölçme-değerlendirme özellikleri, mesleki özellikler, çevre ile ilişkilere ait özellikler ve kendini geliştirme özelliklerini önemli gördükleri bulunmuş, öğretmenlerin yeterliklere ilişkin görüşlerin tümünde bölüm ve okulda görev yapma süresinin etkili olduğu görülmüş ayrıca öğretmenlik formasyonuna sahip olan

öğretmenlerin yeterliklere verdiği önemin, öğretim tekniği kursu görmüş olan personelden fazla olduğu ortaya çıkmıştır.

Semerci ve Çetin (2004) tarafından üniversitelerde Beden Eğitimi ve Spor bölümünde öğrenim gören öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlarını belirlemek amacıyla son sınıf öğrencilerine bir anket uygulanmış ve genel olarak mesleğe olumlu tutum sergiledikleri ortaya çıkmıştır. Fakülte ve cinsiyet değişkenlerine anlamlı bir fark bulunmamıştır.

Oral (2004), öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlarını belirlemek konulu araştırmasında Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi birinci ve dördüncü sınıfta okuyan toplam dokuz yüz elli sekiz öğrenciyle çalışmıştır. Araştırma sonucunda öğrencilerin cinsiyetlerine, branşlarına, öğretmenlik mesleğini tercih etme sırasına ve öğretmenlik mesleğini tercih etme nedenine göre öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları arasında anlamlı fark saptanmıştır. Ayrıca öğrencilerin öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları kısmen katılıyorum derecesinde bulunmuştur.

Argun ve İkiz (2004), okul öncesi öğretmenliği programında öğrenim gören öğrencilerin mesleki tutum ve algılarını incelemek amacıyla yaptıkları araştırmanın örneklem grubunu yüz okul öncesi eğitimi anabilim dalında okuyan öğrenci oluşturmuştur. Öğrencilere sosyo-demografik özellikleri, alana yönelik düşünceleri ve tutumlarının belirlenmesine yönelik geliştirilen anket formu, birinci ve dördüncü sınıfta olmak üzere iki kez uygulanmıştır. Elde edilen sonuçlara göre aldıkları eğitimden alana yönelik düşünce ve tutumlarının olumlu yönde etkilendiği belirlenmiştir.

Tümerdem, Tural Servet ve Birsal (2004), Eğitim Fakültesi ve Fen-Edebiyat Fakültesi Kimya lisans programı 3. ve 4. sınıf öğrencilerinin mesleğe yönelik tutumlarını belirlemek amacıyla yaptıkları çalışmada mesleğe yönelik tutumlarını olumlu bulmuşlar fakat atanma kaygısı ve öğretmenlerin içinde bulunduğu ekonomik

koşullar nedeniyle bu meslekte kendilerini mutsuz hissedeceklerini, mesleki motivasyonlarının olumsuz etkileneceğini vurgulamışlardır.

Işık, Yaman ve Saran (2005) tarafından Biyoloji öğretmen adaylarıyla “Biyoloji ve Biyoloji Öğretmenliğine karşı tutumlarına göre öğretmen adaylarının tiplerinin belirlenmesi ile ilgili bir araştırma yapılmış ve dört tip belirlenmiştir. Birinci tipte %52 öğretmen adayının tüm faktörlere karşı pozitif tutumları vardır. İkinci ve üçüncü tipe giren öğretmen adaylarının “Mesleki Önem” faktörüne karşı negatif tutum sergiledikleri bulunmuştur. Dördüncü tip öğretmen adayları “Biyoloji Öğretimi” faktörüne karşı olumsuz tutum sergilemişlerdir. Cinsiyet değişkenine bakıldığında kız öğretmen adaylarının erkek öğretmen adaylarına göre daha olumlu oldukları görülmüştür.

Çakır (2005), Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi İngilizce Öğretmenliği Lisans Programı (İÖLP) ve Eğitim Fakülteleri İngilizce Öğretmenliği Lisans Programı öğrencilerinin mesleğe yönelik tutumları ve mesleki yeterlik algıları ile ilgili bir çalışma yapmış, Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi İngilizce Öğretmenliği Lisans Programı birinci ve üçüncü sınıflarda okuyan öğrencilerin öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlarını ve mesleki yeterlik algılarını çeşitli değişkenler açısından saptamayı ve uzaktan öğretim öğrencilerini ve aynı dönemde örgün öğretim programlarında okuyan İngilizce öğretmen adaylarıyla ele alınan değişkenler açısından karşılaştırmıştır. Elde edilen bulgular sonucunda farklılık olmadığı ortaya çıkmıştır.

Aslan ve Köksal-Akyol (2006), araştırmalarında okul öncesi öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları ve mesleki benlik saygılarını incelemişlerdir. Araştırmanın örneklemini Çukurova Üniversitesi Eğitim Fakültesi Okul Öncesi Öğretmenliği Anabilim Dalında öğrenim görmekte olan yüz yirmi öğrenci oluşturmaktadır. Araştırmada veri toplama aracı olarak “Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutum Ölçeği” ve “Arıcak Mesleki Benlik Saygısı Ölçeği” kullanılmıştır. Araştırma sonucunda devam edilen sınıf

düzeyinin öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları ve mesleki benlik saygıları üzerinde anlamlı bir farklılığa neden olmadığı, öğretmenliği tercih nedeninin öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları ve mesleki benlik saygıları üzerinde anlamlı bir farklılığa neden olduğu bulunmuştur. Ailede öğretmen olmasının mesleki benlik saygısı üzerinde anlamlı bir farklılığa neden olduğu saptanmıştır.

Köksal-Akyol ve Aslan (2006), okul öncesi öğretmenlerin ve öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları ve mesleki benlik saygısı düzeylerinin çeşitli değişkenlere göre farklılık gösterip göstermediğini incelemek amacıyla yaptığı çalışmalarında, veri toplama aracı olarak Mesleki Tutum Ölçeği ve Mesleki Benlik Saygısı Ölçeği'ni kullanmıştır. Örneklemi oluşturanların altmış yedisi Adana'da bağımsız bir devlet ana okulunda çalışırken, altmışı Çukurova Üniversitesi'nde Okul Öncesi Öğretmenliği bölümünde okuyan ilk ve son sınıf öğrencileri olmak üzere toplam yüz yirmi yedi kişi oluşturmaktadır. Araştırma sonucunda, mezun oldukları lise türünün, bölümlerini tercih nedeninin, bölümlerine olan memnuniyetlerinin, mezun olduktan sonra bu alanda çalışıp çalışmama durumlarının, ileride bu alanda çalışırlarsa başarılı olup olmayacaklarına ilişkin düşüncelerinin, mesleklerine karşı tutumlarını ve mesleki benlik saygılarını etkilediği sonucuna ulaşılmıştır.

Bulut ve Doğer (2006) tarafından öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlarının incelenmesi çalışmasında "Okul Deneyimi I" ve "Okul Deneyimi II" derslerine devam eden, Fen Bilgisi, Sosyal Bilgiler, Beden Eğitimi, Türkçe, Sınıf Öğretmenliği lisans programına devam eden 865 öğretmen adayına anket uygulanmış ve tutum puanları yüksek bulunmuştur. Öğrenim gördükleri sınıf düzeyinde, Matematik Öğretmenliği bölümü haricindeki öğrencilerin birinci sınıfta mesleğe yönelik tutumları olumlu, son sınıfa devam eden öğrencilerden Matematik Öğretmenliği ve Sınıf Öğretmenliği bölümü haricindeki öğrencilerin mesleğe yönelik tutumları olumsuz olarak bulunmuştur.

Köksal-Akyol ve Aslan (2007), çalışmalarında okul öncesi öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine ilişkin tutumlarını ve mesleki benlik algılarını

değerlendirmişlerdir. Araştırmada Çukurova Üniversitesi Eğitim Fakültesi Okul Öncesi Öğretmenliği Anabilim Dalı'nda öğrenim gören toplam altmış üçüncü ve dördüncü sınıf öğrencisi ile çalışılmıştır. Veri toplama aracı olarak “Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutum Ölçeği” ve “Arıcak Mesleki Benlik Saygısı Ölçeği” kullanılmıştır. Araştırma sonucunda öğrencilerin Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutum Ölçeği'nden aldıkları puanlar ile Arıcak Mesleki Benlik Saygısı Ölçeği'nden aldıkları puanlar arasında olumlu yönde ilişki bulunmuştur. Ayrıca öğrencilerin mezun oldukları lise türü, bölümlerini tercih etme nedeni, okudukları bölümden memnun olup olmamaları, mezun olduktan sonra öğretmen olarak çalışıp çalışmamayı düşünmeleri, öğretmen olarak çalıştıklarında başarılı ve verimli olacaklarını düşünmeleri ile Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutum Ölçeği'nden aldıkları puanlar ile Arıcak Mesleki Benlik Saygısı Ölçeği'nden aldıkları puanlar arasında anlamlı bir farklılık bulunmuştur.

Tanel ve Şengören (2007) tarafından 17 maddeden oluşan tek boyutlu ve Cronbach alfa güvenirlik katsayısı 0,87 olan “Öğretmenlik Mesleğine Bakış Açısı Tutum Ölçeği” geliştirilmiş, Dokuz Eylül Üniversitesi Fizik Eğitim Ana Bilim Dalı öğrencilerinin öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlarını ölçmek ve cinsiyet, sınıf, üniversiteye giriş sırası, mezun oldukları lise türü, ailelerinde öğretmen bulunup bulunmaması, anne-babalarının öğrenim durumları gibi değişkenlerin etkini belirlemek amacıyla bir çalışma yapmışlar. Öğrencilerin öğretmenlik mesleğine tutumları olumlu bulunmuş ve değişkenler açısından anlamlı bir fark çıkmadığı görülmüştür. Sınıf düzeylerine bakıldığında; birinci sınıftan dördüncü sınıfa kadar toplam tutum puanlarının düzenli olarak arttığı beşinci sınıfa gelindiğinde önemli bir düşme yaşandığı görülmüştür.

Aysu (2007), yılında okul öncesi öğretmen adaylarının mesleğe yönelik tutumlarını ve buna etki eden bazı değişkenleri incelemek amacıyla bu çalışmayı yapmış, okul öncesi öğretmen adaylarının devam ettikleri sınıfların, yaşlarının, mezun oldukları lise türlerinin, anne baba eğitim düzeylerinin, ailelerinde öğretmen ya da bu meslekten emekli olan birinin olup olmasının, okudukları

anabilim dalını tercih etme sırasının, özel okullarda çalışmayı düşünme durumlarının, lisansüstü eğitim yapmayı isteme durumlarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları üzerinde anlamlı farklılık yaratmadığı saptanmıştır. Ayrıca okudukları anabilim dalını tercih etme nedenlerinin, öğretmenlikte başarılı ve verimli olacaklarına ilişkin düşüncelerinin, okudukları anabilim dalına olan memnuniyetlerinin, aldıkları eğitim derslerinin gerekliliğine yönelik düşüncelerinin, Öğretmenlik Mesleğine Karşı Tutum Ölçeği'nden aldıkları puanlarda farklılık yarattığı belirlenmiştir.

Gürbüz ve Kışoğlu (2007) tezsiz yüksek lisans programına devam eden Fen-Edebiyat Ve Eğitim Fakültesi öğrencilerinin öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlarını ölçmek amacıyla, 103 Fen-Edebiyat Fakültesi mezunu, 117 Eğitim Fakültesi son sınıf öğrencilerine anket uygulanmış, fakülte değişkenine göre anlamlı bir fark bulunmamıştır. Cinsiyet değişkenine bakıldığında, Eğitim Fakültesi'ndeki bayan öğretmen adayların öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlarının erkek öğretmen adaylarına göre daha olumlu olduğu bulunmuştur. Fen-Edebiyat Fakültesi mezunları için cinsiyet değişkeninde anlamlı bir fark bulunmamıştır. Verilerin değerlendirilmesi sonucunda hem Eğitim Fakültesi öğrencileri hem de Fen-Edebiyat Fakültesi mezunları arasında mesleği öğretmen olmak istediği için seçenlerin tutum puan ortalamaları daha yüksek çıkmıştır. Ayrıca üniversiteye giriş sırasında girişte üst sıralardaki tercihleri arasında Eğitim Fakültesi tercihlerinin olup olmasının öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlarında bir etkisinin olmadığı saptanmıştır.

Temizkan (2008), Türkçe öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlarını ölçmek amacıyla bir ölçek geliştirmiş ve ölçeğin maddeleri analiz edildiğinde “ Mesleğe ilgi duyma, Mesleğe bağlılık, Mesleği sevme, Mesleğin gerekliliğine inanma, Mesleğiyle ilgili yeterlik” alt boyutları bulunmuştur. Öğretmen adayları “Mesleğe ilgi duyma, Mesleğe bağlılık, Mesleği sevme, Mesleğin gerekliliğine inanma” alt boyutlarında olumlu tutumlara sahipken “Mesleğiyle ilgili yeterlik” alt boyutunda kendilerini yeterli görmedikleri ortaya çıkmıştır.

Çapri ve Çelikkaleli (2008) öğretmen adaylarının öğretmenliğe ilişkin tutumları ve mesleki yeterlik inançları cinsiyet, program ve fakülte değişkenlerine göre incelenmiş, fakülte ve program değişkenlerinde anlamlı bir fark bulunmazken, kız öğrencilerin erkek öğrencilere göre öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları daha olumlu ve mesleki yeterlikleri daha iyi bulunmuştur.

Bedel (2008), Okul öncesi öğretmen adaylarının mesleğe yönelik tutumlarını belirlemek amacıyla yaptığı çalışmada adayların mesleğe yönelik tutumlarını olumlu bulmuş fakat katılımcıların yarısının ilerisi için planları söz konusuysa okul öncesiyle ilgili herhangi bir işte çalışmak istemedikleri ortaya çıkmıştır.

Yıldızbaş (2008), İlköğretim bölümü öğretmen adaylarının kişisel değerlerini belirlemek amacıyla yaptığı çalışmada, fen bilgisi, matematik, sosyal bilgiler, sınıf öğretmenliği, okul öncesi öğretmenliği lisans programlarında öğrenim gören dördüncü sınıf öğrencilerine “Üniversite Öğrencileri Kişisel Değerleri Ölçeği” ni uygulamış, elde edilen bulgulara göre öğrencilerin cinsiyetlerine göre kişisel değerlerine anlamlı bir farklılık bulunmamıştır. Ancak öğretmenlik programlarına göre kendini kontrol alt boyutunda sosyal bilgiler öğretmenliği programı lehine $p < 0.05$ düzeyinde anlamlı bir farklılık bulunmuştur.

Çetinkaya (2009), Türkçe öğretmen adaylarıyla yaptığı çalışmada, adayların mesleğe yönelik olumlu bir tutum sergiledikleri, kız öğrencilerin erkek öğrencilere göre puan ortalamasının daha iyi olduğu, ÖSS’ de ki tercih sıralamasında öğrenim gördükleri lisans programını ilk beş sırada tercih edenlerin tutum puanlarının daha yüksek olduğu bulunmuştur. Mezun olunan lise türü ve ailede öğretmen bulunup bulunmaması değişkenlerine bakıldığında anlamlı bir fark bulunmamıştır.

2.8.2. Kişisel Değerlerle İlgili Yapılan Çalışmalar

Psikologların değerlerle ilgili çalışmaları 1928 yılında Spanger'ın değerlerle kişilik tipolojisi arasındaki ilişkiyi belirlemek üzere yaptığı çalışmayla başlamıştır. Spanger (1928) den sonra Allport, Vernon ve Lindzey (1960) değerler üzerinde araştırmalarda bulunarak değerleri altı grupta toplamıştır. Güngör (1998) bu değerlere ahlaki değerleri de ekleyerek estetik, bilimsel, ekonomik, siyasi, sosyal, dinî ve ahlaki olmak üzere yedili bir değer gruplaması yapmıştır. Rokeach (1973), Allport, Vernon ve Lindzey (1960)'in sınıflandırmalarındaki değerlere amaç değerler demektedir. Amaç değerlere ulaşmak için oluşturulan değerler ise Rokeach (1973) tarafından araç değer olarak belirlenmiştir. Schwartz ve Bilsky (1987), Rokeach (1973)' in belirlediği araç ve amaç değerlere yeni değer ifadeleri ekleyerek 30 amaç ve 26 araç değer ifadedi bir değer ölçeği geliştirmiştir. Değerler ister bir araç, isterse amaç olsun yaşantımızı etkilemektedir. Değerlerin insan yaşamındaki etkisi farklı etmenlerle de kendisi gösterebilmektedir (Sarı,2005).

Salminen (1994), Finlandiyalı yüksek okul öğrencileriyle Amerikalı öğrencilerin kendini kontrol değerleriyle cinsiyet rolleri arasındaki ilişkilerin faktör yük değerlerini incelemiştir. Bu araştırmanın sonuçlarına göre Finlandiyalı ergenlerin en çok önem verdiği değerlerin başında akademik veya spor alanındaki başarıları gelmektedir. Araştırmanın ikinci kısmını kendini kontrol faktör yükleriyle cinsiyet rolleri arasındaki ilişki oluşturmaktadır. Araştırmasını 743 ergen üzerinde yapmıştır ve sonucunda ergenlerin kendini kontrol değer alanlarının düşük olduğu ve geleneksel cinsiyet rollerinin daha baskın olduğu ortaya çıkmıştır.

Durmuş (1996), “Değerlerin Meslek Grupları Açısından İncelenmesi” adlı yüksek lisans tezinde toplum tarafından daha yüksek düzeyde nitelendirilen mesleklere sahip bireylerin statü, entelektüel olma, gelir düzeyi gibi değerlere daha fazla önem verdiklerini, dini, ahlaki değerlere ise daha az önem verdikleri sonucuna ulaşmıştır.

Taşdelen (1998), “Üniversite Öğrencilerinin Ereksel ve Araçsal Değerler Hiyerarşisi” adlı yüksek lisans tezinde üniversite öğrencilerinin değer hiyerarşilerini saptamaya çalışmıştır. Bu genel çerçevede üniversite öğrencilerinin öğrenim gördükleri bölüm, en uzun süre yaşadıkları yerleşim merkezi, politik görüşleri değişkenlerine bağlı olarak farklılaşıp farklılaşmadığını araştırmıştır. Çalışmada üniversite öğrencilerinin değer hiyerarşilerini belirlemek amacıyla, Milton Rokeach’ın geliştirdiği “Rokeach Değer Envanteri” “D formu” nu kullanmıştır. Araştırmanın verilerine göre üniversite öğrencilerinin, ereksel değerlerde öncelikli tercihleri, “özgürlük, kendine saygı, barış içinde bir dünya, gerçek dostluk ve iç huzur”, alt sıralarda ise, “heyecanlı bir yaşam, ulusal güvenlik, sosyal onay, zevk ve ahret selameti” olarak sıralanmıştır. Araçsal değerlerde öncelikli değer tercihleri, “dürüst, bağımsız, cesaretli, geniş görüşlü ve mantıklı, alt sıralarda ise, “neşeli, muktedir, temiz, kibar ve itaatkar” olarak sıralanmıştır. Deneklerin cinsiyet ve en uzun süre yaşadıkları yerleşim merkezi değişkenlerinde, benzerlikler farklılıklardan; öğrenim gördükleri bölüm ve politik görüş değişkenlerinde ise, farklılıklar benzerliklerden daha dikkat çekici bulunmuştur.

Ültanır (1992), “Yurtdışı Yaşantısı Geçiren Lise Öğrencilerinin Değerlerinin Bazı Değişkenlere Göre İncelenmesi” adlı araştırmasında yurtdışı yaşantısı geçiren öğrencilerin değerleri bu yaşantıyı geçirmeyen öğrencilerin değerleriyle cinsiyet ve yaş değişkenlerine göre karşılaştırılmıştır. Yurtdışı yaşantısı geçiren öğrencilerin değerlerine etki eden göçle ilgili bazı değişkenler incelenmiştir. Araştırmanın örneklemi, 1990-1991 öğretim yılı içinde Ankara’da Anadolu Liselerinde öğrenim gören 317 yurtdışı yaşantısı geçiren öğrenciler ve genel resmi liselerde kayıtlı yurtdışı yaşantısı geçirmemiş 333 öğrenci olmak üzere toplam 650 öğrenci ile oluşturulmuştur. Öğrencilerin kişisel değerleri Scott’un “Kişisel Değerler Ölçeği” ile elde edilmiştir. Araştırmanın sonucunda yurtdışı yaşantısı geçiren öğrencilerin, yurtdışı yaşantısı geçirmeyenlere göre daha düşük bulunmuştur. Araştırma, bunun yanında yurtdışı yaşantısı geçiren öğrencilerin değerleri, onların yurtdışı göç sürecine ilişkin bazı değişkenler açısından da incelenmiştir.

Bulut ve İşman (2004), Muğla ili sağlık yöneticilerinde kişisel değer analizi ile ilgili yapılan araştırmada bekar sağlık yöneticilerin evli olanlara, hemşire yöneticilerin hekim olanlara göre estetik değere daha çok önem verdiği, sosyal değer boyutu ile politik değer boyutu arasında negatif ve güçlü, estetik değer boyutu ile ekonomik değer boyutu arasında negatif ve orta değerlikli korelasyonlar olduğu saptanmıştır.

Gökçe (2004), üniversite öğrencilerinin kişisel değerlerine bazı değişkenlere göre incelemek amacıyla “Üniversite Öğrencilerinin Kişisel Değerleri Ölçeği” ni geliştirmiş farklı üniversitelerden 264 öğrenciye uygulamıştır. Kişisel değerlerden “Kendini kontrol, sosyal beceri, dürüstlük ve entelektüel olma” alt boyutlarında kız öğrencilerin lehine, “Dine bağlılık” alt boyunda ise erkek öğrenciler lehine sonuçlar bulunmuştur. En uzun yaşadıkları yerleşim birimine göre köy veya kasabada yaşayanların oranı kentlerde yaşayanlara göre daha yüksek olmasına rağmen bu istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır.

Sarı (2005), öğretmen adaylarının değer tercihlerini belirlemek amacıyla yaptığı çalışmada, “Değerler, Suç Anlayışı ve Ahlaki Hüküm Ölçeği” ni kullanmış, Giresun Eğitim Fakültesi’nde öğrenim gören 110 öğrenciye ölçek uygulanmıştır. Öğrencilerin önem verdikleri değerler sırasıyla; siyasi, genel ahlak, dini, ekonomik, estetik, sosyal ve bilimsel değerler olarak belirlenmiştir. Erkek öğrencilerin değerleri benimseme düzeyleri, bilimsel değer dışındaki tüm değer alanlarında kız öğrencilerden daha yüksek çıkmıştır. Araştırmada tüm değer alanlarının birbiriyle anlamlı ilişkiler içinde oldukları bulunmuştur.

Sıgır (2007), kamu ve özel sektördeki kişisel ve örgütsel değerlerin uyumlaştırılması üzerine karşılaştırmalı bir çalışma yapmış ve sonucunda kişisel değer boyutları bağlamında, kamu ve özel sektör çalışanları arasında “sonuca odaklılık” ve “rekabetçi olma” boyutlarında anlamlı farklılıklar bulunmuş, örgütsel değer boyutları bakımından ise “tüm değer boyutlarında” anlamlı farklılıklar bulunmuştur. Sonuç olarak, kişisel ve örgütsel değerleri uyumsallaştırmada “iş değerlerinin” işlevsel önemi vurgulanmıştır.

Uzkurt (2007), tüketicilerin yenilikleri benimseme eğilimleri üzerinde kişisel değerlerinin etkili olup olmadığını incelemek amacıyla yaptığı çalışmada kişisel değerlerin yeni ürünleri benimseme sürecinde önemli bir etkiye sahip olduğunu ortaya koymuştur.

BÖLÜM III

3. YÖNTEM

3.1. Araştırmanın Modeli

Bu araştırmanın amacı, üniversitelerin okul öncesi öğretmenliği bölümlerinde okuyan öğrencilerin öğretmenlik mesleğine bakış açıları ve kişisel değerlere ilişkin algılarını cinsiyet, öğrenim görülen üniversite, mezun olunan lise türü, annelerinin öğrenim düzeyi ve babalarının öğrenim düzeyi değişkenleri açısından inceleyerek söz konusu değişkenlere ilişkin profilini ortaya koymaktır.

Araştırmada iki ve daha çok sayıdaki değişken arasında birlikte değişim varlığını ve/veya derecesini belirlemek amaçlandığından, araştırmanın modeli ilişkisel tarama modeli olarak seçilmiştir (Karasar, 2003).

3.2. Evren Ve Örneklem

3.2.1. Evren

Araştırmanın evrenini, Türkiye’de Okul Öncesi Öğretmenliği lisans programında okuyan 4. sınıf öğrencileri oluşturmaktadır.

3.2.2. Örneklem

Araştırmanın örneklemini Abant İzzet Baysal Üniversitesi, Atatürk Üniversitesi, Hacettepe Üniversitesi, Marmara Üniversitesi, Onsekiz Mart Üniversitesi’nde okulöncesi öğretmenliği lisans programında öğrenimine 4. sınıfta devam eden ve gönüllü olan toplam 156 öğrenci oluşturmaktadır.

Örneklem tayini oransız küme yöntemi kullanılarak belirlenmiştir. Bunun için Türkiye’deki tüm eğitim fakültelerinin toplu bir listesi çıkarılıp bu listeden eş olasılıkla üniversiteler seçilmiştir. Örneklem sayısı 188 kişi olarak tespit edilmiştir. Ölçeklerin bazı maddelerini boş bırakan, kişisel bilgileri tam olarak doldurmayan ya da araştırmacı tarafından gelişigüzel işaretlediği saptanan toplam 32 öğrencinin verileri geçersiz sayılmış ve bu işlemler sonucunda ölçekleri eksiksiz yanıtlayan 156 öğrenci örneklem olarak kabul edilmiştir.

3.3. Veri Toplama Aracı

Bu araştırmada örneklem grubunda yer alan okul öncesi öğretmen adaylarına aşağıda belirtilen veri toplama araçları uygulanmıştır.

Araştırmada kullanılan veri toplama araçları:

1. Kişisel Bilgi Formu
2. Öğretmenlik Mesleğine Bakış Açısı Tutum Ölçeği
3. Kişisel Değerler Ölçeği

3.3.1. Kişisel Bilgi Formu

Öğrenci kişisel bilgi Formu, öğrencilerin kişisel özellikleri ile bilgi toplamak için hazırlanmış olup, beş sorudan oluşmaktadır.

Bu sorular; cinsiyet, öğrenim gördüğü üniversite, mezun olunan lise, anne ve baba öğrenim durumu hakkında bilgi elde etmeye yöneliktir.

3.3.2. Öğretmenlik Mesleğine Bakış Açısı Tutum Ölçeği

5’li likert tipi öğretmenlik mesleğine yönelik bakış açısı tutum ölçeği öğretmen adayların mesleğe yönelik tutumlarını ölçmek için kullanılmıştır. Ölçeğin cevap seçenekleri “Likert” ölçeğine göre “Tamamen Katılıyorum, Katılıyorum, Kararsızım, Katılmıyorum, Hiç Katılmıyorum” şeklindedir.

Öğrencilerin öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlarının ölçülebilmesi amacıyla Tanel ve Şengören Kaya tarafından bir tutum ölçeği geliştirilmiştir. Ölçeğin geliştirilmesi sürecinde ilk olarak 50 öğrenciden, öğretmenlik mesleğine yönelik düşünce ve duygularını bir kompozisyon şeklinde ifade etmeleri istenmiş, öğrenci cümleleri düzenlenerek 5’li Likert tipi (tamamen katılıyorum, katılıyorum, kararsızım, katılmıyorum, hiç katılmıyorum) 28 maddelik bir ölçek oluşturulmuştur. Güvenirlik çalışması için, Buca Eğitim Fakültesi Kimya, Biyoloji ve Matematik Eğitimi Anabilim Dallarında öğrenim görmekte olan rastgele seçilmiş 127 öğrenciye, geliştirilen ölçek uygulanmıştır. Verilerin analizinde SPSS 11.0 paket programı kullanılmıştır. Faktör analizi (temel bileşenler analizi) sonucunda ölçeğin 3 faktörden oluştuğuna karar verilmiş, faktör yük değeri 0,40 ve üstündeki maddelerle, binişik olmayan maddelerin ölçekte kalması esas alınmıştır. Çalışmayan maddelerin atılmasıyla madde sayısı 23’e düşmüştür. Maddelerin çoğunun tek faktör altında toplanmış olduğu görüldüğü için, diğer iki faktörde toplanan 6 maddenin atılmasına karar verilerek 17 maddeden oluşan tek boyutlu “Öğretmenlik Mesleğine Bakış Açısı Tutum Ölçeği” geliştirilmiştir (Büyüköztürk, 2002; Tavşancıl, 2002). Tutum ölçeğinde yer alan maddelerin tümünün birinci faktördeki yük değerinin 0,30’un üzerinde olmasına dikkat edilmiştir.

Ölçeğin Cronbach alfa güvenirlik katsayısı 0,87 olarak bulunmuştur.

3.3.3. Üniversite Öğrencilerinin Kişisel Değerler Ölçeği (ÜÖKDÖ)

Araştırmada kullanılan ÜÖKDÖ Ültanır (1992) tarafından Türkçeye uyarlaması yapılmış olan Scott’un Kişisel Değerler Ölçeği esas alınarak Gökçe(2004) tarafından geliştirilmiştir. 72 madde ve 12 alt boyuttan oluşan ölçeğin geçerlik ve güvenirlik çalışmasından sonra 29 madde ve 5 alt boyuta indirilmiştir. Kendini Kontrol, Dine Bağlılık, Entelektüel Olma, Sosyal Beceri ve Dürüstlük alt boyutlarında, “Her zaman katılıyorum, Duruma bağlı katılıyorum, hiçbir zaman katılmam” cevaplama seçenekleriyle üçlü “Likert” tipi bir ölçektir.

Ölçeğin her alt değeri alanına ilişkin Cronbach alfa güvenilirliklerine bakıldığında;

Kendini Kontrol .55, Dine Bağlılık .69, Entelektüel Olma .65, Soysa Beceri .44 ve Dürüstlük .44 olarak iç tutarlık güvenilirliklerinin .44 ile .69 arasında değiştiği bulunmuştur.

3.4. Veri Toplama Süreci

Uygulama 2008-2009 eğitim-öğretim yılının ikinci döneminde, Hacettepe Üniversitesi, Abant İzzet Baysal Üniversitesi, Onsekiz Mart Üniversitesi, Marmara Üniversitesi, Atatürk Üniversitesi okul öncesi öğretmenliği lisans programına devam eden 4. sınıf öğrencilerine gerekli izinler alınarak derslerin öğretim elemanlarınca anketler dağıtılarak uygulanmıştır.

3.5. Verilerin Analizi

Verilerin analizinde öncelikle ağırlıklı ortalama, standart sapma, frekans dağılımı ve yüzde gibi betimsel istatistiklerden yararlanılmıştır.

“Öğrencilerin öğretmenlik mesleğine bakış açısı tutumları ve kişisel değerleri cinsiyetlerine göre farklılık göstermekte midir?” alt problemi için **t-testi**;

“Öğrencilerin öğretmenlik mesleğine bakış açısı tutumları ve kişisel değerleri mezun olunan lise türüne, öğrenim görülen üniversiteye, annelerinin ve babalarının öğrenim durumlarına göre farklılık göstermekte midir?” alt problemleri için “**Tek yönlü Varyans Analizi (ANOVA)**” ile farkın kaynağını saptamak için “**Scheffe testi**”;

“Öğrencilerin öğretmenlik mesleğine bakış açısı tutumları ile kişisel değerler arasında ilişki var mıdır?” alt problemi için “**Pearson Korelasyon**” katsayısı kullanılmıştır.

Verilerin çözümlenmesinde “SPSS (16) for Windows” paket programından yararlanılmıştır.

BÖLÜM IV

4. BULGULAR

4.1. Katılımcıların Mesleki Tutumlarına İlişkin Bulgular

Bu bölümde okul öncesi öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine bakış açısı tutumlarına ilişkin verilerin frekans dağılımları ve yüzde değerleri verilmiştir.

Öğretmen adaylarının cinsiyet, öğrenim gördüğü üniversite ve mezun olunan lise türüne göre dağılımları incelenmiş ve analiz sonuçları Tablo 1’ de sunulmuştur.

Tablo 1: Araştırmaya katılan okul öncesi öğretmen adaylarının cinsiyet, öğrenim gördüğü üniversite ve mezun olunan okul türüne ilişkin frekans ve yüzde dağılımları

		Frekans	%
Cinsiyet	Kız	143	91,7
	Erkek	13	8,3
Öğrenim Gördüğü Üniversite	Abant İzzet Baysal Üniversitesi	26	16,7
	Onsekiz Mart Üniversitesi	32	20,5
	Atatürk Üniversitesi	37	23,7
	Hacettepe Üniversitesi	34	21,8
	Marmara Üniversitesi	27	17,3
Mezun Olunan Lise Türü	Genel Lise	65	41,7
	Öğretmen Lisesi	21	13,5
	Anadolu Lisesi	27	17,3
	Özel Lise	2	1,3
	Mesleki/Teknik Lise	27	17,3
	Diğer	14	9
Toplam		156	100

Tablo 1’e göre araştırmaya katılan okulöncesi öğretmenliği öğrencilerinin % 91,7’si kız, % 8,3’ü erkek öğrencilerden oluşmaktadır. Öğrencilerin %16,7’si

Abant İzzet Baysal, % 23,7'si Atatürk, % 21,8'i Hacettepe, % 17,3'ü Marmara, % 20,5'i Onsekiz Mart Üniversitesi'nde okumakta olup, % 41,7'si düz lise, % 13,5'i öğretmen lisesi, % 17,3'ü Anadolu lisesi, % 1,3'ü özel lise, % 17,3'ü mesleki/teknik lise ve % 9'u diğer lise türlerinden mezun olmuştur.

Araştırmaya katılan okul öncesi öğretmen adaylarının anne ve babalarının öğrenim düzeyine ilişkin frekans ve yüzde dağılımları incelenmiş ve analiz sonuçları Tablo 2' de sunulmuştur.

Tablo 2: Araştırmaya Katılan Okul öncesi Öğretmen Adaylarının Anne Ve Babalarının Öğrenim Düzeyine İlişkin Frekans ve Yüzde Dağılımları

N=156		Frekans	%
Anne Öğrenim Durumu	Okur-yazar değil	10	6.4
	İlköğretim	98	62.8
	Lise	25	16
	Üniversite	22	14,1
	Yüksek Lisans/Doktora	1	0,6
Baba Öğrenim Durumu	Okur-yazar değil	2	1,3
	İlköğretim	67	42,9
	Lise	35	22.4
	Üniversite	52	33,3
Toplam		156	100

Tablo 2'ye göre araştırmaya katılan okulöncesi öğretmen adaylarının annelerinin % 6,4'ü okur-yazar değil, % 62,8'i ilköğretim, % 16'sı lise, % 14,1'i üniversite, % 0,6'sı yüksek lisans- doktora; öğretmen adaylarının babalarının % 1,3' ü okur-yazar değil, % 42,9'u ilköğretim, % 22,4'ü lise, % 33,3'ü üniversite mezunudur.

Okul öncesi öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine bakış açısı tutumlarına ilişkin aritmetik ortalama ve standart sapma değerlerine ilişkin bulgular Tablo 3' de sunulmuştur.

Tablo 3: Okul öncesi Öğretmen Adaylarının Mesleki Tutumlarına İlişkin Aritmetik Ortalama ve Standart Sapma Değerleri

	N	min	max	X	SS
Öğretmenlik Algı Ölçeği Sonuç	156	2,94	5	4,28	0,49

Tablo 3’de görüldüğü gibi, okul öncesi öğretmen adaylarının Öğretmenlik Mesleğine Bakış Açısı Tutum Ölçeğinden aldıkları puanların ortalaması $x=4,28$ olarak saptanmıştır. Öğretmenlik Mesleğine Bakış Açısı Tutum ölçeği puan ortalamaları 2,9 ile 5 arasında değişmektedir. Bu da katılımcıların öğretmenlik mesleğine karşı olumlu bir tutuma sahip olduklarını göstermektedir.

Okul öncesi öğretmen adaylarının mesleğe bakış açısı tutumlarında cinsiyete göre farklılık olup olmadığının anlamak için ilişkisiz grup t-Testi yapılmış ve sonuçlar Tablo 4’ de sunulmuştur.

Tablo 4: Okul öncesi Öğretmen Adaylarının Mesleki Tutumlarının Cinsiyete Göre Farklılaşma Durumu ile İlgili İlişkisiz Grup t-Testi Sonuçları

Cinsiyet	N	X	SS	t	sd	p
Kız	143	4,30	0,49	1,672	154	0,09
Erkek	13	4,05	0,50			

Tablo 4’ de görüldüğü gibi, $t(156)=1,672$, kız öğrencilerin bakış açısı tutum puan ortalamaları $x=4,30$, erkek öğrencilerin bakış açısı tutum puan ortalamaları $x=4,05$ olarak hesaplanmıştır. Buna göre öğrencilerin algı düzeyleri cinsiyete göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık göstermemektedir.

Okul öncesi öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine bakış açısı tutumları öğrenim gördükleri üniversiteye göre farklılaşıp farklılaşmadığına ilişkin bulgular Tablo 5’ de sunulmuştur.

Tablo 5 : Okul öncesi Öğretmen Adayların Mesleki Tutumlarının Öğrenim Gördükleri Üniversiteye Göre Farklılaşmasına İlişkin Betimsel İstatistik Sonuçları

Öğrenim Gördüğü Üniversite	N	X	SS
Onsekiz Mart Üniversitesi	32	4,20	0,55
Hacettepe Üniversitesi	34	4,39	0,53
Marmara Üniversitesi	27	4,29	0,38
Abant İzzet Baysal Üniversitesi	26	4,13	0,56
Atatürk Üniversitesi	37	4,34	0,42
Toplam	156	4,28	0,49

Tablo 5 incelendiğinde okulöncesi öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine bakış açısı tutumları öğrenim gördükleri üniversiteye göre betimsel istatistik sonuçları görülmektedir.

Tablo 5a : Okul Öncesi Öğretmen Adayların Mesleki Tutumlarının Öğrenim Gördükleri Üniversiteye Göre Farklılaşmasına İlişkin Alt Probleme Ait Varyansların Homojenliği Testi Sonuçları

Levene İstatistiği	sd1	sd2	p
2,164	4	151	0,076

Tablo 5 a’da ki sonuçlar, okul öncesi öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine tutumlarının öğrenim gördükleri üniversiteye göre farklılaşmasına ilişkin varyansının homojen olduğunu ($p=0,076$; $p>0,05$) göstermektedir. Okul öncesi öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine tutumlarının öğrenim gördükleri üniversiteye göre farklılaşma gösterip göstermediğini saptamak amacıyla tek yönlü varyans analizi (ANOVA) yapılmıştır. Bu analizin sonuçları Tablo 5b’ de verilmiştir.

Tablo 5b: Okul Öncesi Öğretmen Adaylarının Mesleki Tutumlarının Öğrenim Gördüğü Üniversiteye Göre Farklılaşma Durumu İle İlgili Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) Sonuçları

Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	p
Gruplar arası	1,368	4	0, 342	1,387	0,241
Grup içi (MSE)	37,224	151	0,247		
Toplam	38,592	15			

Tablo 5b incelendiğinde okul öncesi öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine bakış açısı tutumlarının öğrenim görülen üniversiteye göre farklılaşma durumunu saptamak amacıyla yapılan tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonucu görülmektedir. Buna göre okul öncesi öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine bakış açısı tutumlarının öğrenim görülen üniversiteye göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık göstermemektedir.

Okul öncesi öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine bakış açısı tutumları mezun oldukları lise türüne göre farklılaşıp farklılaşmadığına ilişkin bulgular Tablo 6’ da sunulmuştur.

Tablo 6: Okul Öncesi Öğretmen Adaylarının Öğretmenlik Mesleki Tutumlarının Mezun Olunan Liseye Göre Farklılaşmasına İlişkin Betimsel İstatistik Sonuçları

Mezun Olunan Lise Türü	N	X	SS
Genel Lise	65	4,26	,49
Öğretmen Lisesi	21	4,21	,50
Anadolu Lisesi	27	4,19	,53
Özel Lise	2	4,17	8,3
Mesleki/Teknik Lise	27	4,48	,52
Diğer	14	4,27	,32
Toplam	156	4,28	,49

Tablo 6 incelendiğinde okul öncesi öğretmen adaylarının öğretmenlik

mesleğine tutumlarının mezun oldukları liseye göre betimsel istatistik sonuçları görülmektedir.

Tablo 6a : Okul Öncesi Öğretmen Adayların Mesleki Tutumlarının Mezun Olunan Liseye Göre Farklılaşmasına İlişkin Alt Probleme Ait Varyansların Homojenliği Testi Sonuçları

Levene İstatistiği	sd1	sd2	p
1,894	5	150	0,099

Tablo 6a’da ki sonuçlar, okul öncesi öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine bakış açısı tutumlarının mezun olunan liseye göre farklılaşmasına ilişkin varyansının homojen olduğunu ($p=0,099$; $p>0,05$) göstermektedir. Okul öncesi öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine bakış açısı tutumlarının mezun olunan liseye göre farklılaşma gösterip göstermediğini saptamak amacıyla tek yönlü varyans analizi (ANOVA) yapılmıştır. Bu analizin sonuçları Tablo 6b’de verilmiştir.

Tablo 6b: Okul öncesi Öğretmen Adayların Mesleki Tutumlarının Mezun Olunan Lise Türüne Göre Farklılaşma Durumu İle İlgili Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) Sonuçları

Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	p
Gruplar arası	1,453	5	0,291	1,174	0,325
Grup içi (MSE)	37,139	150	0,248		
Toplam	38,592	155			

Tablo 6b incelendiğinde okul öncesi okul öncesi öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine tutumlarının mezun olunan lise türüne göre farklılaşma durumunu saptamak amacıyla yapılan tek yönlü varyans analizi (ANOVA)

sonucu görülmektedir. Buna göre okul öncesi öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine tutumlarının mezun olunan liseye göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık göstermemektedir.

Okul öncesi öğretmen adaylarının öğretmenliğe bakış açısı tutumlarına annelerinin öğrenim düzeylerinin etkili olup olmadığına dair bulgular Tablo 7’ de sunulmuştur.

Tablo 7 : Okul öncesi Öğretmen Adayların Mesleki Tutumlarının Annelerinin Öğrenim Düzeyine Göre Farklılaşmasına İlişkin Betimsel İstatistik Sonuçları

Annelerinin Öğrenim Düzeyi	N	X	SS
Okur-Yazar Değil	10	4,15	0,55
İlköğretim	98	4,28	0,50
Lise	25	4,34	0,45
Üniversite	22	4,31	0,45
Yüksek Lisans/Doktora	1	3,11	,
Toplam	156	4,28	0,49

Tablo 7 incelendiğinde okul öncesi öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine tutumlarının annelerinin öğrenim düzeylerine göre betimsel istatistik sonuçları görülmektedir.

Tablo 7a : Okul öncesi Öğretmen Adayların Mesleki Tutumlarının Annelerinin Öğrenim Düzeyine Göre Farklılaşmasına İlişkin Alt Probleme Ait Varyansların Homojenliği Testi Sonuçları

Levene İstatistiği	sd1	sd2	p
0,868	4	151	0,485

Tablo 7a’da ki sonuçlar, okul öncesi öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine bakış açısı tutumlarının annelerinin öğrenim düzeylerine göre farklılaşmasına ilişkin varyansının homojen olduğunu ($p=0,485$; $p>0,05$)

göstermektedir. Okul öncesi öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine bakış açısı tutumlarının annelerinin öğrenim düzeyine göre farklılaşma gösterip göstermediğini saptamak amacıyla tek yönlü varyans analizi (ANOVA) yapılmıştır. Bu analizin sonuçları Tablo 7b’de verilmiştir.

Tablo 7b: Okul öncesi Öğretmen Adayların Mesleki Tutumlarının Annelerinin Öğrenim Düzeyine Göre Farklılaşma Durumu ile İlgili Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) Sonuçları

Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	p
Gruplar arası	1,654	4	0,413	1,690	0,155
Grup içi (MSE)	36,938	151	0,245		
Toplam	38	155			

Tablo 7b incelendiğinde, okul öncesi öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine olan tutumlarının annelerinin öğrenim düzeyine göre farklılaşma durumunu saptamak amacıyla yapılan tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonucu görülmektedir. Buna göre öğrencilerin algı düzeyleri annelerinin öğrenim düzeyine göre .05 düzeyinde anlamlı bir farklılık göstermemektedir.

Okul öncesi öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine olan tutumlarına babalarının öğrenim düzeylerinin etkili olup olmadığına dair bulgular Tablo-8 de sunulmuştur.

Tablo 8 : Okul Öncesi Öğretmen Adaylarının Mesleki Tutumlarının Babalarının Öğrenim Düzeyine Göre Farklılaşmasına İlişkin Betimsel İstatistik Sonuçları

Babalarının Öğrenim Düzeyi	N	X	SS
Okur-Yazar Değil	2	4,00	1,08
İlköğretim	67	4,22	0,50
Lise	35	4,38	0,48
Üniversite	52	4,31	0,47
Toplam	156	4,28	0,49

Tablo 8 incelendiğinde okul öncesi öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine olan tutumlarının babalarının öğrenim düzeylerine göre betimsel istatistik sonuçları görülmektedir.

Tablo 8a: Okul Öncesi Öğretmen Adaylarının Mesleki Tutumlarının Babalarının Öğrenim Düzeyine Göre Farklılaşmasına İlişkin Alt Probleme Ait Varyansların Homojenliği Testi Sonuçları

Levene İstatistiği	sd1	sd2	p
1,278	3	152	0,284

Tablo 8a’da ki sonuçlar, okul öncesi öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine olan tutumlarının babalarının öğrenim düzeylerine göre farklılaşmasına ilişkin varyansın homojen olduğunu ($p=0,284$; $p>0,05$) göstermektedir. Okul öncesi öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine olan tutumlarının babalarının öğrenim düzeyine göre farklılaşma gösterip göstermediğini saptamak amacıyla tek yönlü varyans analizi (ANOVA) yapılmıştır. Bu analizin sonuçları Tablo 8b’de verilmiştir.

Tablo 8b: Okul Öncesi Öğretmen Adaylarının Mesleki Tutumlarının Babalarının Öğrenim Düzeyine Göre Farklılaşma Durumu ile İlgili Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) Sonuçları

Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	p
Gruplararası	0,800	3	0,267	1,073	0,362
Grupiçi (MSE)	37,791	152	0,249		
Toplam	38,592	155			

Tablo 8b incelendiğinde okul öncesi öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine olan tutumlarının babalarının öğrenim düzeyine göre farklılaşma durumunu saptamak amacıyla yapılan tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonucu görülmektedir. Buna göre okul öncesi öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine olan tutumlarının babalarının öğrenim düzeyine göre .05 düzeyinde anlamlı bir farklılık göstermemektedir.

4.2. Katılımcıların Kişisel Değerlerine İlişkin Bulgular

Bu bölümde okul öncesi öğretmen adaylarının kişisel değerleri, kendini kontrol, dine bağlılık, entelektüel olma, sosyal beceri ve dürüstlük alt boyutları frekans ve yüzde dağılımları yardımıyla özetlenmiştir.

Öğretmen adaylarının kendini kontrol, dine bağlılık, entelektüel olma, sosyal beceri ve dürüstlük gibi kişisel değerleri ile ilgili aritmetik ortalama ve standart sapma değerleri Tablo 9’ da verilmiştir.

Tablo 9: Okul Öncesi Öğretmen Adaylarının Kendini Kontrol, Dine Bağlılık, Entelektüel Olma, Sosyal Beceri, Dürüstlük gibi Kişisel Değerleri ile İlgili Aritmetik Ortalama ve Standart Sapma Değerleri

Alt Boyutlar	N	min	max	X	SS
Kendini Kontrol	156	1	2,50	1,42	0,29
Dine Bağlılık	156	1,25	3	2,15	0,31
Entelektüel Olma	156	1,20	3	2,06	0,28
Sosyal Beceri	156	1,17	3	1,73	0,38
Dürüstlük	156	1,67	3	2,40	0,25

Tablo 9’da görüldüğü gibi, okulöncesi öğretmen adaylarının kişisel değerler ölçeğinden aldıkları puanların ortalaması kendini kontrol alt boyutunda $x=1,42$, dine bağlılık alt boyutunda $x=2,15$, entelektüel alt boyutunda $x=2,06$, sosyal beceri alt boyutunda $x=1,73$ ve dürüstlük alt boyutunda $x=2,40$ olarak saptanmıştır. Kişisel değerler ölçeği puan ortalamaları kendini kontrol alt boyutunda 1 ile 2,5, dine bağlılık alt boyutunda 1,25 ile 3, entelektüel alt boyutunda 1,20 ile 3, sosyal beceri alt boyutunda 1,17 ile 3 ve dürüstlük alt boyutunda 1,67 ile 3 arasında değişmektedir.

Öğretmen adaylarının kendini kontrol, dine bağlılık, entelektüel olma, sosyal beceri ve dürüstlük gibi kişisel değerlerine cinsiyet faktörünün etkili olup olmadığına dair bulgular Tablo 10’ da sunulmuştur.

Tablo 10: Okul Öncesi Öğretmen Adaylarının Kendini Kontrol, Dine Bağlılık, Entelektüel Olma, Sosyal Beceri, Dürüstlük gibi Kişisel Değerlerinin Cinsiyete Göre Farklılaşma Durumu ile İlgili İlişkisiz Grup t-Testi Sonuçları

Alt Boyutlar	Cinsiyet	N	X	SS	t	sd	p
Kendini Kontrol	Kız	143	1,41	0,27	-0,848	154	0,398
	Erkek	13	1,49	0,47			
Dine Bağlılık	Kız	143	2,15	0,30	-0,030	154	0,977
	Erkek	13	2,15	0,41			
Entelektüel Olma	Kız	143	2,06	0,28	-0,640	154	0,532
	Erkek	13	2,10	0,25			
Sosyal Beceri	Kız	143	1,73	0,38	-0,066	154	0,948
	Erkek	13	1,73	0,36			
Dürüstlük	Kız	143	2,39	0,25	-0,155	154	0,879

Tablo 10’da görüldüğü gibi, kendini kontrol alt boyutunda $t(154)= -0,848$, dine bağlılık alt boyutunda $t(154)= -0,030$, entelektüel olma alt boyutunda $t(154)= -0,640$, sosyal beceri alt boyutunda $t(154)= -0,066$ ve dürüstlük alt boyutunda $t(154)= -0,155$ olarak bulunmuştur. Buna göre öğrencilerin kişisel değerleri cinsiyete göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık göstermemektedir.

Öğretmen adaylarının kendini kontrol, dine bağlılık, entelektüel olma, sosyal beceri ve dürüstlük gibi kişisel değerlerine öğrenim görmekte oldukları

üniversiteye göre farklılık gösterip göstermediğine dair bulgular Tablo 11’ de sunulmuştur.

Tablo 11 : Okul Öncesi Öğretmen Adaylarının Kendini Kontrol, Dine Bağlılık, Entelektüel Olma, Sosyal Beceri, Dürüstlük gibi Kişisel Değerlerinin Öğrenim Gördükleri Üniversiteye Göre Farklaşmasına İlişkin Betimsel İstatistik Sonuçları

Alt Boyutlar	No	Öğrenim Gördüğü Üniversite	N	X	SS
Kendini Kontrol	1	Onsekiz Mart Üniversitesi	32	1,54	0,33
	2	Hacettepe Üniversitesi	34	1,30	0,23
	3	Marmara Üniversitesi	27	1,43	0,23
	4	Abant İzzet Baysal Üniversitesi	26	1,48	0,35
	5	Atatürk Üniversitesi	37	1,38	0,24
Dine Bağlılık	1	Onsekiz Mart Üniversitesi	32	2,10	0,36
	2	Hacettepe Üniversitesi	34	2,02	0,33
	3	Marmara Üniversitesi	27	2,12	0,30
	4	Abant İzzet Baysal Üniversitesi	26	2,27	0,24
	5	Atatürk Üniversitesi	37	2,22	0,26
Entelektüel Olma	1	Onsekiz Mart Üniversitesi	32	2,02	0,32
	2	Hacettepe Üniversitesi	34	2,03	0,28
	3	Marmara Üniversitesi	27	2,05	0,26
	4	Abant İzzet Baysal Üniversitesi	26	2,13	0,28
	5	Atatürk Üniversitesi	37	2,08	0,26
Sosyal Beceri	1	Onsekiz Mart Üniversitesi	32	1,69	0,31
	2	Hacettepe Üniversitesi	34	1,65	0,31
	3	Marmara Üniversitesi	27	1,93	0,64
	4	Abant İzzet Baysal Üniversitesi	26	1,75	0,30
	5	Atatürk Üniversitesi	37	1,69	0,24
Dürüstlük	1	Onsekiz Mart Üniversitesi	32	2,31	0,30
	2	Hacettepe Üniversitesi	34	2,47	0,19
	3	Marmara Üniversitesi	27	2,39	0,24
	4	Abant İzzet Baysal Üniversitesi	26	2,45	0,25
	5	Atatürk Üniversitesi	37	2,37	0,25
			156		

Tablo 11 incelendiğinde okul öncesi öğretmen adaylarının kişisel değerlerinin öğrenim gördükleri üniversiteye göre betimsel istatistik sonuçları görülmektedir.

Tablo 11a : Okul Öncesi Öğretmen Adaylarının Kendini Kontrol, Dine Bağlılık, Entelektüel Olma, Sosyal Beceri, Dürüstlük gibi Kişisel Değerlerinin Öğrenim Gördükleri Üniversiteye Göre Farklılaşmasına İlişkin Alt Probleme Ait Varyansların Homojenliği Testi Sonuçları

	Levene İstatistiği	sd1	sd2	p
Kendini Kontrol	1,816	4	151	0,129
Dine Bağlılık	1,898	4	151	0,114
Entelektüel Olma	,580	4	151	0,677
Sosyal Beceri	,736	4	151	0,569
Dürüstlük	1,243	4	151	0,295

Tablo 11a'da ki sonuçlar, okul öncesi öğretmen adaylarının kişisel değerlerinin öğrenim gördükleri üniversiteye göre farklılaşmasına ilişkin varyanslarının homojen olduğunu ($p=0,129; 0,114; 0,677; 0,569; 0,295; p>0,05$) göstermektedir. Okul öncesi öğretmen adaylarının kişisel değerlerinin öğrenim gördükleri üniversiteye göre farklılaşma gösterip göstermediğini saptamak amacıyla tek yönlü varyans analizi (ANOVA) yapılmıştır. Bu analizin sonuçları Tablo 11b'de verilmiştir.

Tablo 11b: Okul Öncesi Öğretmen Adaylarının Kendini Kontrol, Dine Bağlılık, Entelektüel Olma, Sosyal Beceri, Dürüstlük gibi Kişisel Değerlerinin Öğrenim Gördükleri Üniversiteye Göre Farklılaşma Durumu İle İlgili Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) Sonuçları

	Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	p	Anlamlı Fark
Kendini Kontrol	Gruplar arası	1,076	4	0,269	3,35	0,01*	1-2
	Grup içi (MSE)	12,101	151	8,014			
	Toplam	13,177	155				
Dine Bağlılık	Gruplar arası	1,247	4	0,312	3,31	0,01*	2-4
	Grup içi (MSE)	14,212	151	9,412			
	Toplam	15,460	155				
Entelektüel Olma	Gruplar arası	0,215	4	5,382	,65	0,62	
	Grup içi (MSE)	12,504	151	8,281			
	Toplam	12,719	155				
Sosyal Beceri	Gruplar arası	1,383	4	0,346	2,41	0,05	
	Grup içi (MSE)	21,620	151	0,143			
	Toplam	23,002	155				
Dürüstlük	Gruplar arası	0,511	4	0,128	2,0	0,09	
	Grup içi (MSE)	9,643	151	6,386			
	Toplam	10,154	155				

*p<.05

Tablo 11b incelendiğinde öğrencilerin kişisel değerleri öğrenim gördükleri üniversiteye göre farklılaşma durumunu saptamak amacıyla yapılan tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonucu görülmektedir. Buna göre; kendini kontrol ve dine bağlılık alt boyutunda öğrenim görülen üniversiteye göre istatistiksel olarak .05 düzeyinde anlamlı bir farklılık göstermektedir (p=0,012).

Okul öncesi öğretmen adaylarının kendini kontrol alt boyutu öğrenim gördükleri üniversiteye göre incelendiğinde bir ve iki numaralı üniversiteler arasında

(Onsekiz Mart Üniversitesi- Hacettepe Üniversitesi) Onsekiz Mart Üniversitesi' nde okuyan öğrencilerin lehine, Hacettepe Üniversitesi öğrencilerine göre kendini kontrol alt boyutunda anlamlı fark bulunmuştur.

Okul öncesi öğretmen adaylarının dine bağlılık alt boyutu öğrenim gördükleri üniversiteye göre incelendiğinde iki ve dört numaralı üniversiteler arasında (Hacettepe Üniversitesi- Abant İzzet Baysal Üniversitesi) Abant İzzet Baysal Üniversitesi' nde okuyan öğrencilerin lehine, Hacettepe Üniversitesi öğrencilerine göre dine bağlılık alt boyutunda anlamlı fark bulunmuştur.

Öğretmen adaylarının kendini kontrol, dine bağlılık, entelektüel olma, sosyal beceri ve dürüstlük gibi kişisel değerlerine mezun olunan lise türü faktörünün etkili olup olmadığına dair bulgular Tablo 12' de sunulmuştur.

Mezun Olunan Lise	N	Kendini Kontrol		Dine Bağlılık		Entelektüel Olma		Sosyal Beceri		Dürüstlük	
		X	SS	X	SS	X	SS	X	SS	X	SS
Genel Lise	65	1,41	0,29	2,16	0,27	2,04	0,26	1,77	0,48	2,42	0,23
Öğretmen Lisesi	21	1,52	0,34	2,15	0,35	2,04	0,26	1,79	0,33	2,39	0,24
Anadolu Lisesi	27	1,39	0,25	2,09	0,32	2,08	0,24	1,70	0,22	2,41	0,26
Özel Lise	2	1,56	0,44	1,75	0,70	2,00	0,28	1,75	0,11	2,75	0,35
Mesleki/Teknik Lise	27	1,39	0,29	2,23	0,29	2,11	0,35	1,66	0,34	2,37	0,29
Diğer	14	1,39	0,21	2,08	0,38	2,05	0,36	1,66	0,24	2,26	0,19
	156										

Tablo 12 incelendiğinde, okul öncesi öğretmen adaylarının kişisel değerlerinin mezun oldukları liseye göre betimsel istatistik sonuçları görülmektedir. Öğretmen adaylarının kendini kontrol, dine bağlılık, entelektüel olma, sosyal beceri, dürüstlük gibi kişisel değerlerinin mezun oldukları liseye göre farklılaşıp farklılaşmadığına ilişkin varyansın homojenliğini test etmek için Levene İstatistiği yapılmış ve tablo 12a da sunulmuştur.

Tablo 12a: Okul Öncesi Öğretmen Adaylarının Kendini Kontrol, Dine Bağlılık, Entelektüel Olma, Sosyal Beceri, Dürüstlük gibi Kişisel Değerlerinin Mezun Olunan Liseye Göre Farklılaşmasına İlişkin Alt Probleme Ait Varyansların Homojenliği Testi Sonuçları

	Levene İstatistiği	sd1	sd2	p
Kendini Kontrol	0,799	5	150	0,552
Dine Bağlılık	1,740	5	150	0,129
Entelektüel Olma	1,036	5	150	0,399
Sosyal Beceri	0,333	5	150	0,892
Dürüstlük	0,832	5	150	0,529

Tablo 12a'da ki sonuçlar, okul öncesi öğretmen adaylarının kişisel değerlerinin mezun olunan liseye göre farklılaşmasına ilişkin varyanslarının homojen olduğunu ($p=0,552; 0,129; 0,399; 0,892; 0,529; p>0,05$) göstermektedir. Okul öncesi öğretmen adaylarının kişisel değerlerinin mezun olunan liseye göre farklılaşma gösterip göstermediğini saptamak amacıyla tek yönlü varyans analizi (ANOVA) yapılmıştır. Bu analizin sonuçları Tablo 12b'de verilmiştir.

Tablo 12b: Okul Öncesi Öğretmen Adaylarının Kendini Kontrol, Dine Bağlılık, Entelektüel Olma, Sosyal Beceri, Dürüstlük gibi Kişisel Değerlerinin Mezun Olunan Liseye Göre Farklılaşma Durumu ile İlgili Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) Sonuçları

	Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	p
Kendini Kontrol	Gruplar arası	0,328	5	6,554	0,765	0,576
	Grup içi (MSE)	12,850	150	8,567		
	Toplam	13,177	155			
Dine Bağlılık	Gruplar arası	0,656	5	0,131	1,329	0,255
	Grup içi (MSE)	14,804	150	9,870		
	Toplam	15,460	155			
Entelektüel Olma	Gruplar arası	0,103	5	2,067	0,246	0,941
	Grup içi (MSE)	12,616	150	8,410		
	Toplam	12,719	155			
Sosyal Beceri	Gruplar arası	0,442	5	8,846	0,588	0,709
	Grup içi (MSE)	22,560	150	0,150		
	Toplam	23,002	155			
Dürüstlük	Gruplar arası	0,575	5	0,115	1,800	0,116
	Grup içi (MSE)	9,580	150	6,386		
	Toplam	10,154	155			

*p<.05

Tablo 12b incelendiğinde öğrencilerin kişisel değerlerinin mezun olunan liseye göre farklılaşma durumunu saptamak amacıyla yapılan tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonucu görülmektedir. Buna göre öğrencilerin, kişisel değerleri mezun olunan lise türüne göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık göstermemektedir.

Öğretmen adaylarının kendini kontrol, dine bağlılık, entelektüel olma, sosyal beceri ve dürüstlük gibi kişisel değerlerine annelerinin öğrenim düzeyi faktörünün etkili olup olmadığına dair bulgular Tablo 13’ de sunulmuştur.

Anne Öğrenim Durumu	N	Kendini Kontrol		Dine Bağlılık		Entelektüel Olma		Sosyal Beceri		Dürüstlük	
		X	SS	X	SS	X	SS	X	SS	X	SS
Okur-Yazar Değil	10	1,35	0,30	2,00	0,39	2,00	0,28	1,73	0,23	2,38	0,26
İlköğretim	98	1,41	0,27	2,16	0,30	2,06	0,26	1,73	0,43	2,39	0,26
Lise	25	1,47	0,24	2,18	0,26	1,99	0,28	1,71	0,30	2,38	0,25
Üniversite	22	1,46	0,39	2,10	0,37	2,15	0,34	1,75	0,27	2,42	0,25
Yüksek Lisans/Doktora	1	1,37	,	2,50	,	2,60	,	2,00	,	2,66	,
	156										

Tablo 13 incelendiğinde, okul öncesi öğretmen adaylarının kişisel değerlerinin annelerinin öğrenim düzeylerine göre betimsel istatistik sonuçları görülmektedir.

Tablo 13a : Okul Öncesi Öğretmen Adaylarının Kendini Kontrol, Dine Bağlılık, Entelektüel Olma, Sosyal Beceri, Dürüstlük gibi Kişisel Değerlerinin Annelerinin Öğrenim Düzeyine Göre Farklılaşmasına İlişkin Alt Probleme Ait Varyansların Homojenliği Testi Sonuçları

	Levene İstatistiği	sd1	sd2	p
Kendini Kontrol	0,925	4	151	0,451
Dine Bağlılık	2,035	4	151	0,092
Entelektüel Olma	0,389	4	151	0,816
Sosyal Beceri	0,192	4	151	0,942
Dürüstlük	0,460	4	151	0,765

Tablo 13a'da ki sonuçlar, okul öncesi öğretmen adaylarının kişisel değerlerinin annelerinin öğrenim düzeylerine göre farklılaşmasına ilişkin varyanslarının homojen olduğunu ($p=0,451; 0,092; 0,816; 0,942; 0,765; p>0,05$) göstermektedir. Okul öncesi öğretmen adaylarının kişisel değerlerinin annelerinin öğrenim düzeyine göre farklılaşma gösterip göstermediğini saptamak amacıyla tek yönlü varyans analizi (ANOVA) yapılmıştır. Bu analizin sonuçları Tablo 13b'de verilmiştir.

Tablo 13b: Okul Öncesi Öğretmen Adaylarının Kendini Kontrol, Dine Bağlılık, Entelektüel Olma, Sosyal Beceri, Dürüstlük gibi Kişisel Değerlerinin Annelerinin Öğrenim Düzeyine Göre Farklılaşma Durumu ile İlgili Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) Sonuçları

	Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	p
Kendini Kontrol	Gruplar arası	0,150	4	3,754	0,435	0,783
	Grup içi (MSE)	13,027	151	8,627		
	Toplam	13,177	155			
Dine Bağlılık	Gruplar arası	0,445	4	0,111	1,118	0,350
	Grup içi (MSE)	15,015	151	9,944		
	Toplam	15,460	155			
Entelektüel Olma	Gruplar arası	0,638	4	0,160	1,994	0,098
	Grup içi (MSE)	12,081	151	8,000		
	Toplam	12,719	155			
Sosyal Beceri	Gruplar arası	8,714	4	2,178	0,144	0,966
	Grup içi (MSE)	22,915	151	0,152		
	Toplam	23,002	155			
Dürüstlük	Gruplar arası	9,677	4	2,419	0,363	0,835
	Grup içi (MSE)	10,058	151	6,661		
	Toplam	10,154	155			

*p<.05

Tablo 13b incelendiğinde öğrencilerin kişisel değerlerinin annelerinin öğrenim düzeylerine göre farklılaşma durumunu saptamak amacıyla yapılan tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonucu görülmektedir. Buna göre öğrencilerin, kişisel değerleri annelerinin öğrenim düzeyine göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık göstermemektedir.

Öğretmen adaylarının kendini kontrol, dine bağlılık, entelektüel olma, sosyal beceri ve dürüstlük gibi kişisel değerlerine babalarının öğrenim düzeyi faktörünün etkili olup olmadığına dair bulgular Tablo 14’ de sunulmuştur.

Baba Öğrenim Durumu	N	Kendini Kontrol		Dine Bağlılık		Entelektüel Olma		Sosyal Beceri		Dürüstlük	
		X	SS	X	SS	X	SS	X	SS	X	SS
Okur-Yazar Değil	2	1,50	0,70	1,87	0,53	2,40	0,28	1,66	0,23	2,58	0,35
İlköğretim	67	1,43	0,29	2,12	0,34	2,05	0,25	1,79	0,50	2,39	0,27
Lise	35	1,41	0,23	2,22	0,23	2,08	0,27	1,69	0,28	2,45	0,24
Üniversite	52	1,41	0,30	2,14	0,31	2,04	0,32	1,69	0,24	2,36	0,23
	156										

Tablo 14 incelendiğinde, okul öncesi öğretmen adaylarının kişisel değerlerinin babalarının öğrenim düzeylerine göre betimsel istatistik sonuçları görülmektedir.

Tablo 14a : Okul Öncesi Öğretmen Adaylarının Kendini Kontrol, Dine Bağlılık, Entelektüel Olma, Sosyal Beceri, Dürüstlük gibi Kişisel Değerlerinin Babalarının Öğrenim Düzeyine Göre Farklılaşmasına İlişkin Alt Probleme Ait Varyansların Homojenliği Testi Sonuçları

	Levene İstatistiği	sd1	sd2	p
Kendini Kontrol	1,632	3	152	0,184
Dine Bağlılık	3,024	3	152	0,071
Entelektüel Olma	1,394	3	152	0,247
Sosyal Beceri	0,999	3	152	0,395
Dürüstlük	0,152	3	152	0,928

Tablo 14a’ da ki sonuçlar, okul öncesi öğretmen adaylarının kişisel değerlerinin babalarının öğrenim düzeylerine göre farklılaşmasına ilişkin varyanslarının homojen olduğunu ($p=0,184; 0,071; 0,247; 0,395; 0,928; p>0,05$) göstermektedir. Okul öncesi öğretmen adaylarının kişisel değerlerinin babalarının öğrenim düzeyine göre farklılaşma gösterip göstermediğini saptamak amacıyla tek yönlü varyans analizi (ANOVA) yapılmıştır. Bu analizin sonuçları Tablo 14b’de verilmiştir.

Tablo 14b: Okul Öncesi Öğretmen Adaylarının Kendini Kontrol, Dine Bağlılık, Entelektüel Olma, Sosyal Beceri, Dürüstlük gibi Kişisel Değerlerinin Babalarının Öğrenim Düzeyine Göre Farklılaşma Durumu ile İlgili Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) Sonuçları

	Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	p
Kendini Kontrol	Gruplar arası	3,168	3	1,056	0,122	0,947
	Grup içi (MSE)	13,146	152	8,649		
	Toplam	13,177	155			
Dine Bağlılık	Gruplar arası	0,417	3	,139	1,406	0,243
	Grup içi (MSE)	15,043	152	9,896		
	Toplam	15,460	155			
Entelektüel Olma	Gruplar arası	0,262	3	8,747	1,067	0,365
	Grup içi (MSE)	12,457	152	8,195		
	Toplam	12,719	155			
Sosyal Beceri	Gruplar arası	0,343	3	,114	0,767	0,514
	Grup içi (MSE)	22,659	152	,149		
	Toplam	23,002	155			
Dürüstlük	Gruplar arası	0,239	3	7,958	1,220	0,305
	Grup içi (MSE)	9,916	152	6,523		
	Toplam	10,154	155			

Tablo 14b incelendiğinde öğrencilerin kişisel değerlerini babalarının öğrenim düzeylerine göre farklılaşma durumunu saptamak amacıyla yapılan tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonucu görülmektedir. Buna göre öğrencilerin, kişisel değerleri babalarının öğrenim düzeyine göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık göstermemektedir.

4.3. Okul Öncesi Öğretmen Adaylarının Mesleki Tutumları ile Kişisel Değerleri Arasındaki İlişki

Bu bölümde okul öncesi öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine bakış açısı tutumları ile kişisel değerleri arasındaki ilişki incelenmiş, Tablo 15 ve Tablo 16 da sunulmuştur.

Tablo 15: Okul öncesi Öğretmen Adaylarının Mesleki Tutumları ve Kişisel Değerleri Arasındaki Korelasyon (İlişki) Sonuçları

		Mesleki Tutum	Kişisel Değerler
Mesleki Tutum	Pearson Korelasyonu	1,000	-0,178*
	Sig. (2-tailed)	,	0,026
	N	156	156
Kişisel Değerler	Pearson Korelasyonu	-0,178*	1,000
	Sig. (2-tailed)	0,026	,
	N	156	156

*p< .05

Tablo 15 incelendiğinde öğretmenlik mesleğine bakış açısı tutumları ile kişisel değerler arasında negatif yönlü anlamlı bir ilişki olduğu görülmektedir ($r=-0,178$; $p<.05$). Buna göre öğretmenlik mesleğine bakış açısına olan tutum puanları arttıkça kişisel değerlere ilişkin puanlar düşmekte denilebilir.

Öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine bakış açısı tutumları ile kişisel değerler ölçeğinin alt boyutları arasındaki ilişki Tablo 16’ da sunulmuştur.

Tablo 16: Okul Öncesi Öğretmen Adaylarının Mesleki Tutumları İle Kişisel Değerler Alt Boyutları Arasındaki Korelasyon :(İlişki) Sonuçları

		Mesleki tutum	Kendini Kontrol	Dine Bağlılık	Entelektüel Olma	Sosyal Beceri	Dürüstlük
Mesleki tutum	Pearson Korelasyonu	1,000	-0,245*	0,019	0,044	-0,102	-0,048
	Sig. (2-tailed)	,	0,002	0,818	0,589	0,206	0,549
	N	156	156	156	156	156	156
Kendini Kontrol	Pearson Korelasyonu	-0,245*	1,000	0,061	0,066	0,408*	-0,229*
	Sig. (2-tailed)	0,002	,	0,453	0,414	0,000	0,004
	N	156	156	156	156	156	156
Dine Bağlılık	Pearson Korelasyonu	0,019	0,061	1,000	-0,054	-0,075	-0,076
	Sig. (2-tailed)	0,818	0,453	,	0,504	0,355	0,343
	N	156	156	156	156	156	156
Entelektüel Olma	Pearson Korelasyonu	0,044	0,066	-0,054	1,000	-0,063	0,287*
	Sig. (2-tailed)	0,589	0,414	0,504	,	0,437	0,000
	N	156	156	156	156	156	156
Sosyal Beceri	Pearson Korelasyonu	-0,102	0,408*	-0,075	-0,063	1,000	-0,036
	Sig. (2-tailed)	0,206	0,000	0,355	0,437	,	0,658
	N	156	156	156	156	156	156
Dürüstlük	Pearson Korelasyonu	-0,048	-0,229*	-0,076	0,287*	-0,036	1,000
	Sig. (2-tailed)	0,549	0,004	0,343	0,000	0,658	,
	N	156	156	156	156	156	156

*p<.01

Tablo 16 incelendiğinde öğretmenlik mesleğine bakış açısı tutumları ile kişisel değerlerin alt boyutlarından kendini kontrol alt boyutu arasında negatif yönlü anlamlı bir ilişki olduğu görülmektedir ($r=-0,245$; $p<.01$). Buna göre

öğretmenlik mesleğine bakış açısına olan tutum arttıkça kendini kontrol algısı düşmekte olduğu söylenebilir.

Kendini kontrol alt boyutu ile sosyal beceri alt boyutu arasında pozitif yönde anlamlı bir ilişki olduğu görülmektedir ($r=0,408$; $p<.01$). Buna göre kendini kontrol arttıkça sosyal becerinin arttığı söylenebilir.

Kendini kontrol alt boyutu ile dürüstlük alt boyutu arasında negatif yönlü anlamlı bir ilişki olduğu görülmektedir ($r=-0,229$; $p<.01$). Buna göre kendini kontrol arttıkça dürüstlüğün azaldığı söylenebilir.

Entelektüel olma alt boyutu ile dürüstlük alt boyutu arasında pozitif yönlü anlamlı bir ilişki olduğu görülmektedir ($r=0,287$; $p<.01$). Buna göre entelektüel olma arttıkça dürüstlüğün de arttığı söylenebilir.

BÖLÜM V

5. SONUÇLAR VE TARTIŞMA

5.1. Sonuçlar ve Tartışma

Bu araştırmaya katılan okul öncesi öğretmen adaylarının mesleki tutumları ile kişisel değerleri arasındaki ilişki incelenerek elde edilen bulgulara göre şu sonuçlar çıkarılmıştır.

Okul öncesi öğretmenliği lisans programında öğrenim görmekte olan öğrencilerin çoğunluğu (% 91,7 oranında) kız öğrencilerden oluşmaktadır.

Okul öncesi öğretmenliği lisans programında öğrenim görmekte olan öğrencilerin çoğunluğunun (% 41,7 oranında) düz lise mezunu olduğu anlaşılmaktadır.

Okul öncesi öğretmenliği lisans programında öğrenim görmekte olan öğrencilerin çoğunluğunun anne (%62,8) ve babaları (% 42,9) ilköğretim mezunudur.

Okul öncesi öğretmen adaylarının öğretmenliğe bakış açısı tutum ölçeğinden aldıkları puanların ortalamasına göre öğretmenlik mesleğine karşı olumlu bir tutum sergiledikleri bulunmuştur. Argun ve İkiz (2004), okul öncesi öğretmenliği lisans programında öğrenim gören 1. ve 4. sınıf öğrencileriyle yaptıkları çalışma sonucunda öğrencilerin mesleğe yönelik olumlu tutum sergilediklerini bulmuşlardır.

Okul öncesi öğretmen adaylarının cinsiyetleri, mezun oldukları lise türü, anne ve babalarının öğrenim düzeyleri ve öğrenim görmekte oldukları

üniversite adayların öğretmenlik mesleğine karşı olan tutumları üzerinde etkili olmamıştır. Çapa ve Çil (2000), farklı bölümlerde öğrenim gören öğretmen adaylarıyla yaptıkları çalışmada, adayların mesleğe yönelik tutumlarını olumlu bulmuştur, cinsiyet değişkenine bakıldığında anlamlı bir farklılık görülmemiştir. Semerci ve Çetin (2004), farklı üniversitelerde Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği Lisans programında öğrenim gören öğretmen adaylarıyla yaptıkları çalışma sonucunda mesleğe yönelik olumlu tutum sergilediklerini, cinsiyet ve fakülte değişkenlerinde anlamlı bir fark olmadığını ortaya koymuşlardır. Aysu (2007), okul öncesi öğretmen adaylarıyla yaptığı çalışmada benzer sonuçları bulmuştur. Cinsiyet, mezun olunan lise türü, anne ve baba öğrenim düzeyleri değişkenlerinde anlamlı bir farklılık bulunmamış, adayların mesleğe yönelik tutumlarını olumlu bulmuştur. Bu çalışmalar doğrultusunda okul öncesi öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine karşı olumlu tutuma sahip oldukları ve anne ve babanın öğrenim durumuna, mezun olunan lise türüne göre farklılık göstermediği söylenebilir.

Okul öncesi öğretmen adaylarının kişisel değerler ölçeği alt boyutlarında kendini kontrol, dine bağlılık, entelektüel olma, sosyal beceri, dürüstlük puan ortalamaları incelenmiştir. Öğretmen adaylarının en yüksek puan ortalaması dürüstlük alt boyutunda, en düşük puan ortalaması ise kendini kontrol alt boyutunda olduğu bulunmuştur. Buna göre öğretmen adaylarının kişisel değerler sıralamasında öncelikli tercihleri; “Dürüstlük” değeridir. En az önem verdikleri değer alanı ise “Kendini Kontrol” dür. Yazıcı (2003)’ nın başkanlığında yapılan “Türk Üniversite Gençliği Araştırması” nda üniversite öğrencilerinin önemsendiği değerlerin başında dürüstlük değeri gelmektedir. Araştırmaya 49 kamu, 9 özel üniversite olmak üzere toplam 58 üniversite 37.680 öğrenci katımlı, bunların 17.414 kız, 20.266’ sı erkek öğrencilerden oluşmuştur. Bu da gösteriyor ki zaman içerisinde en çok önem verdikleri değer tercihlerinde bir değişiklik olmamıştır. Bu bağlamda, kişisel değerler arasında dürüstlük değerinin her zaman önem verilen bir değer olduğu ifade edilebilir.

Okul öncesi öğretmen adaylarının kişisel değerler ölçeğinin kendini kontrol ve dine bağlılık alt boyutlarında öğrenim görülen üniversiteye göre anlamlı farklılıklar bulunmuştur. Bu farklılığın hangi üniversiteler arasında olduğunu belirlemek amacıyla Scheffe Testi yapılmış ve Onsekiz Mart Üniversitesi'nde okuyan öğrenciler ile Hacettepe Üniversitesi'nde okuyan öğrenciler arasında kendini kontrol alt boyutunda Onsekiz Mart Üniversitesi'nde öğrenim gören öğrenciler lehine bulgular elde edilmiştir. Dönmezer (1999)'e göre bireylerin sahip oldukları sosyal kontrol değeri toplum üyelerinin diğerlerince beklenen tarz ve şekilde hareket etmelerini sağlayan ve böylece başkalarının ne tarzda hareket edeceklerini tahmin edebilmemizi temin eden mekanizmalardır. Dolayısıyla kişinin de kendini kontrol etmesine ortam hazırlayan sistemler bütünüdür. Bu açıdan bakıldığında öğretmen adaylarının başkalarının beklentileri doğrultusunda hareket ettikleri düşünülebilir. Araştırmaya katılan kız öğrenci sayısının (143), erkek öğrenci sayısından (13) fazla olması bu sonucu ortaya koymuş olabilir. Toplumumuzda kızlar üzerinde daha baskıcı bir tutum olduğu bilinmektedir. Gökçe (2004), yaptığı çalışmada kendini kontrol alt boyutunda kız öğrencilerin lehine sonuçlar bulmuştur. Kendini kontrol değerini kızlarda 2,65, erkeklerde 2,47 olarak bulmuştur. Bu durumda, kendini kontrol değeri kızlar lehine $p < .05$ düzeyinde anlamlı bulmuştur. Bu sonuçlar araştırma sonuçları ile paralellik göstermektedir.

Dine bağlılık alt boyutunda ise Abant İzzet Baysal Üniversitesi ve Hacettepe Üniversitesi öğrencileri arasında, Abant İzzet Baysal Üniversitesi öğrencileri lehine sonuçlar bulunmuştur. Buna göre Abant İzzet Baysal Üniversitesi öğrencilerinin dine daha bağlı olduklarını söyleyebiliriz. Weber (1986), toplumsal hayatın geleneksel kurumları arasında yer alan dini değerlerin değişiminin önemli etmenleri arasında olduğunu vurgulamaktadır. Kohlberg, insanların ahlaki bakımdan bir gelişme içinde olduğunu, bu gelişmenin yaşa ve zihni olgunluğa bağlı olarak aşama aşama gerçekleştiğini belirtmektedir. Piagete'ye göre gençteki ahlaki yargı, yetişkinlerin genç üzerindeki kontrolü tarafından etkilenmektedir (Kulaksızoğlu, 2001). Öğrencilerin öğrenim gördükleri şehirlere bakıldığında bu sonucun oluşmasında etkisinin olduğu söylenebilir. Öğrencilerin yaşadıkları yerleşim birimi de bu sonucu etkilemiş olduğu söylenebilir.

Okul öncesi öğretmen adaylarının kişisel değerlerine mezun olunan lise türü, anne ve babalarının öğrenim düzeyleri üzerinde anlamlı farklılıklar çıkmamıştır. Buna göre öğretmen adaylarının kişisel değerlerine mezun olunan lise, anne ve babalarının öğrenim düzeyleri etkili değildir denilebilir.

Okul öncesi öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine bakış açısı tutumları ile kişisel değerleri arasındaki ilişkiye bakıldığında negatif yönlü anlamlı bir ilişki çıkmıştır ($r = -0,178$; $p < .05$). Buna göre öğretmenlik mesleğine olan olumlu tutum arttıkça kişisel değerler azalmaktadır denilebilir.

Okul öncesi öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine bakış açısı tutumları ile kişisel değerler alt boyutları arasındaki ilişkiye bakıldığında;

Okul öncesi öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine bakış açısı tutumu ile kendini kontrol alt boyutu arasında negatif yönlü anlamlı bir ilişki olduğu görülmektedir ($r = -0,245$; $p < .01$). Buna göre öğretmenlik mesleğine bakış açısına olan tutum arttıkça kendini kontrol algısının düşmekte olduğu söylenebilir. Doğan (2002)' a göre, kişide yüksek düzeyde kendini kontrol düzeyi varsa toplumun düşüncelerinden ziyade kendi kararları ön plandadır. Öğretmenlik mesleği toplum tarafından kabul gören, beğenilen bir meslektir. Buna göre öğretmen adayları kendi değer yargılarından çok toplumun değer yargılarını toplumun değer yargılarının ön planda tutuyor denilebilir.

- Kendini kontrol alt boyutu ile sosyal beceri alt boyutu arasında pozitif yönde anlamlı bir ilişki olduğu görülmektedir ($r = 0,408$; $p < .01$). Buna göre kendini kontrol arttıkça sosyal becerinin arttığı söylenebilir. Sosyal beceri; sosyal ortamlarda uygun şekilde davranmak anlamında kullanılmıştır. Dönmezer (1999)' e göre bireylerin sahip oldukları sosyal kontrol değeri toplum üyelerinin diğerlerince beklenen şekilde hareket etmelerini sağlayan, dolayısıyla da kişinin kendini kontrol etmesine ortam hazırlayan sistemler bütünüdür. Bu bağlamda ortaya çıkan bu sonuç bu görüşe paraleldir.

- Kendini kontrol alt boyutu ile dürüstlük alt boyutu arasında negatif yönlü anlamlı bir ilişki olduğu görülmektedir ($r=-0,229$; $p<.01$). Buna göre kendini kontrol arttıkça dürüstlüğün azaldığı söylenebilir. Dürüstlük kavramı her durumda doğruyu söyleme ve çıkarına ters düşse de doğru olanı yapmayı tercih etme durumları için kullanılır. Piaget' e göre ahlaki gelişim, zihinsel gelişim ve yaşla doğru orantılıdır. Yaş büyüdükçe ahlaki yargı olgunlaşır ve bireyin verdiği karar niyetine göre belirlenir. Bu niyetin oluşmasını sağlayan durumların başında Piaget' e göre yetişkinlerin birey üzerindeki kontrollü davranışların etkisi fazladır (Kulaksızoğlu, 2001). Eğer aile baskıcı bir tutum sergiliyorsa çocuğun doğruyu söyleme durumu daha az gerçekleşiyor. Bu bağlamda öğretmen adaylarının toplumun değerlerine ters düşen bir davranış sergilediklerinde dürüst olma eğilimleri azalıyor veya toplum değerlerine göre hareket ettikçe kendini kontrol değerleri azalıyor diyebiliriz.

- Entelektüel olma alt boyutu ile dürüstlük alt boyutu arasında pozitif yönlü anlamlı bir ilişki olduğu görülmektedir ($r=0,287$; $p<.01$). Buna göre entelektüel olma arttıkça dürüstlüğün de arttığı söylenebilir. Entelektüel olma; uluslar arası milli ve bölgesel konulara, dünya politikasında ve güncel olaylarda neler olduğuna dair merak duyma, bilgili olma anlamında kullanılmıştır. Öğretmen adayların entelektüel olma eğilimleri arttıkça her durumda doğru olanı yapma isteklerinin de arttığını söyleyebiliriz.

5.2. Öneriler

5.2.1. Eğitimcilere Yönelik Öneriler

Okul öncesi öğretmenliği öğretim elemanları öğrencilerinin mesleki niteliklerini geliştirmelerinin yanı sıra, kişisel nitelikleri bağlamında da öğrencilere daha çok sorumluluk vererek onları daha aktif hale getirerek desteklemelidirler.

5.2.2. Araştırmacılara Yönelik Öneriler

Bu araştırmada öğretmenlik mesleki tutumlarını belirlerken ailede öğretmen olup olmama durumuna bakılarak bir sonraki çalışmalarda bu değişkenin etkisi de incelenebilir.

Öğrencilerin kişisel değerlerine etki edebilecek değişkenlerden yaşadıkları yerleşim birimi ve ailenin gelir düzeyi değişkenleri yeni araştırmalar çerçevesinde ele alınabilir.

Araştırmamızda öğretmenlik mesleğine olan tutum ile kişisel değerler arasındaki ilişki incelenmiştir. Öğretmenlik mesleğine olan tutumla farklı değerleri kapsayan kültüre özgü ölçeklerin geliştirilip arasındaki ilişki ortaya konabilir.

Bundan sonraki çalışmalarda aynı değer alanlarıyla daha geniş örneklem gruplarıyla çalışılabilir.

5.2.4. Uygulayıcılara Yönelik Öneriler

Milli Eğitim Bakanlığı üniversitelerde ve diğer kuruluşlarda bilimsel boyutlarda yapılan tezlerden yasal düzenlemeler yaparak yararlanabilir.

KAYNAKÇA

Akar, E. (2007). “İlköğretim Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Son Sınıf Öğrencilerinin Öğretmenlik Mesleğine Verdikleri Değer Ve Mesleki Yeterlilikleri” Yüksek Lisans Tezi. **Afyonkarahisar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.**

Akbaş, O. (2009). “İlköğretim Okullarında Görevli Branş Öğretmenlerinin Değer Öğretimi Yaparken Kullandıkları Etkinlikler: 2004-2007 Yıllarına İlişkin Bir Karşılaştırma”. **Kastamonu Eğitim Dergisi**, cilt: 17, no: 2, ss. 404- 415.

Anonymous. 2000b. “Teacher Education Wapes Key to Outcomes” [http:// www.fpg.unc.edu/~ncd1/pds8/spot18.pd8](http://www.fpg.unc.edu/~ncd1/pds8/spot18.pd8)

Aral, N., Kandır, A., ve Can Yaşar, M. (2000). **Okul Öncesi Eğitim**. İstanbul: 1. Ya-Pa Yayınları.

Argun, Y. (2003). “Eğitim Fakültesi Okul Öncesi Eğitimi Programına Devam Eden Öğrencilerin Mesleği Seçme Nedenlerinin Karşılaştırmalı Olarak İncelenmesi” **Eğitim Araştırmaları Dergisi**, sayı: 13, ss. 22-28.

Argun, Y. ve İkiz, E. (2004). “Okul Öncesi Öğretmenliği Programının Öğrencilerin Mesleki Tutum Ve Algılarına Etkilerinin İncelenmesi” **Omep 2003 Dünya Konsey Toplantısı ve Konferansı**. Yayına Hazırlayanlar: Gelengül Haktanır, Tülin Güler. 3, ss. 412-429. İstanbul.

Arı, M. (2005). “Türkiye’de Erken Çocukluk Eğitimi ve Kalitenin Önemi”. **Gelişim Ve Eğitimde Yeni Yaklaşımlar**. Yayına Hazırlayan: Müzeyyen Sevinç. İstanbul, ss. 31-35.

Aslan, D. ve Köksal Akyol A. (2006). “Okul Öncesi Öğretmen Adaylarının Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutumları Ve Mesleki Benlik Saygılarının İncelenmesi” **Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi**, sayı: 15, ss.51-60.

Avcı, N. ve Mağden, D. (1997). “Anasınıfı Öğretmenlerinin Kişiliği İle Çocukta Sosyal Gelişimi Destekleyen Davranışları Sergilemesi Arasındaki İlişkinin İncelenmesi” **1. Ulusal Çocuk Gelişimi ve Eğitimi Kongresi**, s.275-296. Ankara.

Aydın, O. (1993). “Sınıf Öğretmeni Adayların Psikolojik İhtiyaçları İle Öğretmenlik Tutumları Arasındaki İlişki”. Yüksek Lisans Tezi. **Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü**.

Aysu, B. (2007). “Okul Öncesi Öğretmen Adaylarının Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutumlarının İncelenmesi”. Yüksek Lisans Tezi. **Ankara Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü**.

Azman, M. (1993). “İnsanların Değişik Konularda Sahip Oldukları Değerler”. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. **Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü**,

Bandura, A. (1986). “Social Foundations of Thought and Action”, **A Social Cognitive Theory**. New Jersey, Prentice- Hall, Inc.

Başaran, İ. E. (2004). **Eğitim Psikolojisi**. Ankara: Nobel Yayınları, ss.207.

Bedel, E. F., (2008). “Okul Öncesi Öğretmen Adaylarının Öğretmenlik Mesleğine İlişkin Tutumları Ve Bazı Kişilik Özellikleri Arasındaki İlişki” **Eğitimde Kuram Ve Uygulama**, 4(1), ss. 31-48.

Bekman, S. (1990). “Okul Öncesi Eğitim” **Yaşadıkça Eğitim Dergisi**. (10). İstanbul: Ya-Pa Yayınları.

Bilgen, N. (1988). “Öğretmenin Mesleki ve İnsani Nitelikleri” **Çağdaş Eğitim Dergisi**, sayı: 132, Ankara.

Bilgin, H. (1996). “Okul Öncesi Eğitim Kurumlarında Çalışan Öğretmenlerin Öğretmenlik Tutumlarının İncelenmesi”. Yüksek Lisans Tezi. **İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü**.

Bulut, D., İşman, Ç. (2004). “Muğla İli Sağlık Yöneticilerinde Kişisel Değerler Analizi” **II. Ulusal Sağlık Kuruluşları Yönetimi Kongresi “Muğla İli Sağlık Yöneticilerinin Kişilik Özellik Ve Değer Profilleri” İsimli Sözel Bildiri**, Denizli.

Bulut, H., Doğer, Ç. (2006). “Öğretmen Adaylarının Öğretmenlik Mesleğine Karşı Tutumlarının İncelenmesi” **Erzincan Eğitim Fakültesi Dergisi**, cilt: 8, sayı: 1.

Büyükkaragöz, S. S. (1988). “Eğitimde Öğretmenin Rolü ve Öğretmen Tutumlarının Öğrenci Davranışları Üzerindeki Etkisi” **Milli Eğitim Dergisi**, sayı:137, Ankara.

Büyüköztürk, Ş. (2002). **Sosyal Bilimler için Veri Analizi El Kitabı**. Ankara: Pegem Yayıncılık.

Cüceloğlu, D. (2005). **İnsan ve Davranışı**. İstanbul: Remzi Kitabevi, ss.591.

Çakır, Ö. (2005). “Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi İngilizce Öğretmenliği Lisans Programı Ve Eğitim Fakültesi İngilizce Öğretmenliği Lisans Programı Öğrencilerinin Mesleğe Yönelik Tutumları Ve Mesleki Yeterlik Algıları” **İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi**, cilt: 6, sayı: 9, ss. 27-42.

Çapri, Burhan ve Öner Çelikkaleli. (2008). “Öğretmen Adaylarının Öğretmenliğe İlişkin Tutumları Ve Mesleki Yeterlik İnançlarının Cinsiyet, Program Ve Fakültelerine Göre İncelenmesi” **İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi**, cilt: 9, sayı: 15, ss. 33-53.

Çetin, Ş. (2003). “Anadolu Öğretmen Lisesi ve Düz Lise Çıkışlı Eğitim Fakültesi Öğrencilerinin Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutumlarının Karşılaştırılması”. Doktora tezi. **Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü**.

Çetinkaya, Z. (2009). “Türkçe Öğretmen Adaylarının Öğretmenlik Mesleğine İlişkin Tutumlarının Belirlenmesi” **Elementry Education Online**, 8(2), ss. 298-305. <http://ilkoğretim-online.org.tr>

Çil, N., Çapa, Y. (2000). “ Öğretmen Adaylarının Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutumlarının Farklı Değişkenler Açısından İncelenmesi” **Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi**, sayı: 18, ss. 69-73.

Dalgan, Z. (1998). “Okul Öncesi Ve Sınıf Öğretmenlerinin İş Tatmini Ve Öğretmen Tutumlarının Karşılaştırılması. Yüksek Lisans Tezi, **Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü**.

Dönmezer, S. (1999). **Toplumbilim**. İstanbul: Beta BSYD.

Durmuş, Ç. (1996). “Değerlerin Meslek Grupları Açısından İncelenmesi”. Yüksek Lisans Tezi. **Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü**.

Erden, M. (2005). **Öğretmenlik Mesleğine Giriş**. İstanbul: Epsilon Yayıncılık, ss. 199.

Erdem, A. R. ve Anılan H. (1998). “PAÜ Eğitim Fakültesi Sınıf Öğretmenliği Öğrencilerinin Öğretmenlik Mesleğine İlişkin Tutumları” **PAÜ Eğitim Fakültesi Dergisi, IV. Ulusal Sınıf Öğretmenliği Sempozyumu Bildirileri**, özel sayı, ss. 144-149.

Furnham, A. Work Related Beliefs and Human Values. **Journal of Personality and Individual Differences**. 1987. 8:627-637.

Gelen, İ. ve Özer B. (2008). “Öğretmenlik Mesleği Genel Yeterliklerine Sahip Olma Düzeyleri Hakkında Öğretmen Adayları Ve Öğretmen Görüşlerinin Değerlendirilmesi” **MKÜ Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi**, cilt: 5, sayı: 9.

Gökçe, Y. B. (2004). “Üniversite Öğrencilerinin Kişisel Değerlerinin Bazı Değişkenlere Göre İncelenmesi” Yüksek Lisans Tezi. **Abant İzzet Baysal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü**,

Gözütok, F. D. (1995).**Öğretmenlerin Demokratik Tutumları**. Ankara: Türk Demokrasi Vakfı Yayınları.

Gürbüz, H., Kışoğlu, M. (2007). “Tezsiz Yüksek Lisans Programına Devam Eden Fen-Edebiyat Ve Eğitim Fakültesi Öğrencilerinin Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutumları (Atatürk Üniversitesi Örneği)” **Erzincan Eğitim Fakültesi Dergisi**, cilt: 9, sayı: 2, ss. 71-83.

Gürkan, T. (1993). **İlkokul Öğretmenlerinin Öğretmenlik Tutumları İle İlgili Benlik Kavramları Arasındaki İlişki**. Ankara: Sevinç Matbaası.

Hanyaloğlu, E. (1995). “Okul Öncesi Öğretmenlerinin Kişilik Özellikleri İle Sahip Oldukları Anne-Babalık Tutumları Arasındaki İlişki”. Yüksek Lisans Tezi. **Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.**

Işık, S., Yaman, M., Saran, H. (2005). “Biyolojiye Ve Biyoloji Öğretmenliğine Karşı Tutumlarına Göre Biyoloji Öğretmen Adaylarının Tiplerinin Belirlenmesi” **Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi**, sayı: 29, ss. 110-116.

İnceoğlu, M. (2004). **Tutum Algı İletişim**. Ankara: Kesit Tanıtım, ss.208.

Kayhan, Ü. (1994). “Eğitim Araçlarından Yararlanmada Öğretmen Yeterlilikleri” **1. Eğitim Bilimleri Kongresi**, Adana, ss.225-235.

Köksal-Akyol, A. ve Aslan, D. (2006). “Research on Education”, (Editor: Giannakakis, M.S. Papanizas, G.T. Pazis, Y. Richards J. K.) **Athens Institute for Education and Research**. p. 361-370. Athens.

Köksal-Akyol A. ve Aslan, D. (2007). “Okul Öncesi Öğretmen Adaylarının Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutumları Ve Mesleki Benlik Saygıları Üzerine Bir Araştırma” **Avrupa Birliği Sürecinde Okul Öncesi Eğitimin Bugünü ve Geleceği Sempozyumu (Uluslararası Katılımlı) 27-30 Haziran 2006**. ss. 201-214, Kıbrıs.

Kulaksızoğlu, A. (2001). **Ergenlik Psikolojisi**. İstanbul: Remzi Kitabevi.

Küçükahmet, L. (1976). **Öğretmen Yetiştiren Kurum Öğretmenlerinin Tutumları**. Ankara: Ankara Üniversitesi Eğitim Fakültesi Yayınları.

MEB. 2002. Öğretmen Yeterlilikleri. **Ankara: Milli Eğitim Bakanlığı**

MEB. 2006. Öğretmenlik Mesleği Genel Yeterlilikleri. **Ankara: MEB Öğretmen Yetiştirme Ve Eğitim Genel Müdürlüğü.**

Milli Eğitim Temel Kanunu. 43. Madde. 1739 sayılı.

Mentiş Taş, Ayşe. (2004). “Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Eğitimi Program Standartlarının Belirlenmesi” **AÜ Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi**, cilt: 37, sayı: 1, ss. 28-54.

Ocak, G. (2007). **Öğretim İlke Ve Yöntemleri**. Pegem A Yayıncılık.

Oğuzkan, Ş. ve Oral, G. (1992). **Okul Öncesi Eğitimi**. İstanbul: MEB Yayınları.

Oğuz, V. ve Köksal Akyol, A. (2006). “Çocuk Eğitiminde Montessori Yaklaşımı” **Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi**. 15(1), ss. 243-256

Oktay, A. (2004). **Yaşamın Sihirli Yılları**. İstanbul: Epsilon Yayıncılık, ss. 293

Oral, B. (2004). “Eğitim Fakültesi Öğrencilerinin Öğretmenlik Mesleğine İlişkin Tutumları” **Eğitim Araştırmaları Dergisi**, sayı: 15, ss. 88-98.

Öner, Ş. (1986). “Eğitimin Temeli Öğretmen” **Milli Eğitim Dergisi**. sayı: 69, ss.26.

Özakpınar, Y. (1988). “Milli Eğitimin Gayesi Ve Öğretmenlik Şahsiyeti” **Selçuk Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi**, sayı: 2.

Özer, E. (2003). “Jandarma Okullarında Görev Yapan Öğretmenlerin Öğretmenlik Mesleğine İlişkin Görüşleri”.Yüksek Lisans Tezi. **Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.**

Poyraz, H. ve Dere H. (2001). **Okul Öncesi Eğitimin İlke ve Yöntemleri**. Ankara: Anı Yayıncılık.

Rohan, M. J. (2000). “A Rose By Any Name? The Values Construct”. **Personality & Social Psychology Review**, 4(3), ss. 255-276.

Rokeach, M. (1973). **The Nature Of Human Values**. Free Pres: New York, NY.

Saçlı, Ö. A. (1988). “Öğretmen Yetiştirmede Yeni Yaklaşımlar” **Milli Eğitim Dergisi**, Sayı: 137, Ankara.

Salminen, S. (2004). “**Sex Roles And Values of School Children Using Self-Esteem as a Moderating Factor**, 1994, Vol. 29, Issue 116, p875, 10p, 5 charts. Aktaran: Gökçe, Yıldız Burcu. Üniversite Öğrencilerinin Kişisel Değerlerinin Bazı Değişkenlere Göre İncelenmesi. Yüksek Lisans Tezi. **Abant İzzet Baysal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü**.

Sarı, E. (2005). “Öğretmen Adaylarının Değer Tercihleri: Giresun Eğitim Fakültesi Örneği” **Değerler Eğitimi Dergisi**, 3(10), ss. 73-88.

Sarı, M. (2007). “Demokratik Değerlerin Kazanım Sürecinde Örtük Program: Düşük Ve Yüksek Okul Kalitesine Sahip İki İlköğretim Okulunda Nitel Bir Çalışma” Doktora Tezi. **Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü**.

Sayan, H., Yıldızbaş, F. ve Parlakyıldız, B. (2004). “Okul Öncesi Eğitimde Öğretmenlerin Hizmetiçi Eğitiminde Uzaktan Eğitim Yönteminin Kullanılması” **Omep 2003 Dünya Konsey Toplantısı ve Konferansı**. Yayıma Hazırlayanlar: Gelengül Haktanır, Tülin Güler. İstanbul, ss.468-481.

Semerci, N. ve Semerci, M. (2004). “Türkiye’de Öğretmenli Tutumları” **Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi**, cilt: 14, sayı: 1, ss.137-146.

Sıgır, Ü., (2007). “Kamu Ve Özel Sektördeki Kişisel Ve Örgütsel Değerlerin Uyumlaştırılması Üzerine Karşılaştırılmalı Bir Çalışma” **Muğla Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi (İLKE)** , sayı: 18, ss. 49-62.

Sönmez, V. (1997). **Sevgi Eğitimi**. Ankara: Anı Yayıncılık.

Şahin, F. (2000). **Okul Öncesinde Fen Bilgisi Örnekleri ve Aktivite Örnekleri**. İstanbul: Ya-Pa Yayınları.

Şenel, E. A. (1999). “Öğretmenlik Sertifikası Programına Katılan Öğretmen Adaylarının Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutumlarına Öğretim Uygulamalarının Etkisi”. Yüksek Lisans Tezi, **Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü**.

Tanel R., Kaya Şengören, S., ve Tanel Z. (2007). “Fizik Öğretmen Adaylarının Öğretmenlik Mesleğine İlişkin Tutumlarının Farklı Değişkenler Açısından İncelenmesi” **Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi**, sayı: 22, (2), ss. 1-9.

Tanrıöğen, A. (1997). “Buca Eğitim Fakültesi Öğrencilerinin Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutumları” **Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi**, sayı: 3, ss. 55-58.

Taşdelen, A. (1998). “Üniversite Öğrencilerinde ereksel ve Araçsal Değerler”. Yüksek Lisans Tezi. **Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Üniversitesi**.

Tavşancıl, E. (2002). **Tutumların Ölçülmesi ve SPSS ile Veri Analizi**. Ankara: Nobel Yayıncılık.

Temizkan, M. (2008). “Türkçe Öğretmen Adaylarının Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutumları Üzerine Bir Araştırma” **Türk Eğitim Bilimleri Dergisi**, 6(3), ss. 461-486.

Tümerdem, R., Tural, S., Tural, B. (2004). “Kimya Lisans Öğrencilerinin Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutumlarının Belirlenmesi” **Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi**, cilt: 3, sayı: 10, ss. 48-53.

Uzkurt, C. (2007). “Tüketicilerin Yenilikleri Benimseme Eğilimleri Üzerinde Kişisel Değerlerin Etkisi” **Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi**, cilt: 7, sayı: 2, ss. 241-260.

Ültanır, E. (1992). “Yurtdışı Yaşantısı Geçiren Lise Öğrencilerinin Değerlerinin Bazı Değişkenlere Göre İncelenmesi” Yayınlanmamış Doktora Tezi. **Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü**.

Üstün, E., Erkan, S. ve Akman, B. (2004). “Türkiye’de Okul Öncesi Öğretmenliği Öğrencilerinin Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutumlarının İncelenmesi” **Kırgızistan- Türkiye Manas Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi**, 10, ss. 129-136.

Üstünoğlu, Ü. (1993). “Okul Öncesi Öğretmeninin Nitelikleri” **Çağdaş Eğitim Dergisi**, sayı: 184, Ankara.

Varış, F. (1988). **Eğitimde Program Geliştirme**. Ankara: A.Ü.Eğitim Fakültesi Yayınları,

Yetim, A., Göktaş, Z. (2004). “Öğretmenin Mesleki Ve Kişisel Nitelikleri” **Kastamonu Eğitim Dergisi**, cilt: 12, no: 2, ss. 541-550.

Yıldırım Mertel, M. (2002). “Öğretmenlerin Mesleklerine Yönelik Tutumlarının Ölçülmesi Ve Değerlendirilmesi”. Yüksek Lisans Tezi. **Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.**

Yıldızbaş, F. (2008). İlköğretim Bölümü Öğretmen Adaylarının Kişisel Değerlerinin Belirlenmesi . **3. Uluslararası Eğitim Kongresi Sürdürülebilir Kalite ve Yüksek Öğretim.** Girne, KIBRIS.

Yılman, M.(1992) “Öğretmenlik Mesleği Ve Meseleleri” **İstanbul: Türkiye Milli Kültür Vakfı Yayınları.** No: 4, ss. 50.

Zembat, R., Şahin, F., Çağlak, S. ve Polat, Ö. (1999). “Okul Öncesinde Analogjilerin Yeri” **4. Ulusal Fen Bilimleri Kongresi Bildirileri,** Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayınları, cilt: 4, ss. 370-377

EK. 1**AÇIKLAMA**

Sevgili Arkadaşlar;

Bu araştırma, Abant İzzet Baysal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Okul Öncesi Öğretmenliği Ana Bilim Dalı Yüksek Lisans Programında kullanılmak üzere geliştirilmiştir. Araştırmanın amacı okul öncesi öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik bakış açılarına ilişkin tutumlarını ve kişisel değerlerini belirlemektir.

Araştırmada veri toplama araçları olarak kişisel bilgilerin bulunduğu sorulardan oluşan anket ile 17 soruluk “Öğretmenlik Mesleğine Bakış Açısı Tutum Ölçeği” ve 29 sorudan oluşan “Kişisel Değerler Ölçeği” kullanılmıştır. Ölçekleri nasıl cevaplamanız gerektiği açıklanmıştır. Yanıtlarınızın araştırmaya katkı sağlayabilmesi için dikkatli okumanız, içtenlikle cevaplamanız ve yanıtsız soru bırakmamanız önemlidir. Yöneltilen her soruda düşüncenizi, sizin için en doğru seçeneği işaretleyerek belirtiniz. Bu çalışmada elde edilen bilgiler herhangi farklı bir yerde ve farklı amaçlar için kesinlikle kullanılmayacaktır. Kimlik bilgileri çalışmanın her aşamasında gizli tutulacaktır.

Göstermiş olduğunuz ilgi, sabır ve değerli katkılarınız için teşekkür ederim.

Sebahat Şule YILMAZ
Okul Öncesi Öğretmenliği Bilim Dalı
Yüksek Lisans Öğrencisi

KİŞİSEL BİLGİ FORMU

1.Öğrenim görmekte olduğunuz üniversite:.....

2.Cinsiyetiniz: Kız () Erkek ()

3.Mezun Olduğunuz Lise

a. Düz Lise() **b.** Öğretmen Lisesi () **c.** Anadolu Lisesi () **d.** Özel Lise()
e. Mesleki/ Teknik Lise () **f.** Diğer ()

4.Anne ve Babanızın Öğrenim Düzeyi:	Anne	Baba
a. Okur-Yazar Değil.....	()	()
b. İlköğretim.....	()	()
c. Lise.....	()	()
d. Üniversite.....	()	()
e. Yüksek Lisans/Doktora.....	()	()

EK.2**ÖĞRETMENLİK MESLEĞİNE BAKIŞ AÇISI TUTUM ÖLÇEĞİ**

Sevgili arkadaşlar, aşağıdaki ölçekte, öğretmenlik mesleğine bakış açınıza ilişkin tutum cümleleri ile her cümlenin karşısında *tamamen katılıyorum*, *katılıyorum*, *kararsızım*, *katılmıyorum* ve *hiç katılmıyorum* olmak üzere beş seçenek verilmiştir. Her cümleyi dikkatle okuduktan sonra kendinize uygun seçeneği işaretleyiniz. Bu form araştırma amaçlı kullanılacağından vereceğiniz yanıtlar önem taşımaktadır. İçten verdiğiniz cevaplar ve cevapsız madde bırakmamakta gösterdiğiniz özen, araştırma açısından çok önemlidir. Teşekkür ederiz.

No	Öğretmenlik Mesleğine Bakış Açısı Tutum Ölçeği	Tamamen Katılıyorum	Katılıyorum	Kararsızım	Katılmıyorum	Hiç Katılmıyorum
1	Öğretmenlik özveri gerektiren bir meslektir.					
2	Bilgiyi paylaşmayı sevdiğim için öğretmenlik mesleğini seçtim.					
3	Öğretmenlik mesleğini severek yapacağıma inanıyorum.					
4	İleride daha çok gelir getiren bir iş bulursam hemen öğretmenlik mesleğini bırakırım.					
5	Öğretmenlik mesleğini seçtiğime pişmanım.					
6	Öğretmenlik mesleği sıkıcı bir meslektir.					
7	Öğretmenlik mesleğini kendi isteğimle seçtim.					
8	Öğretmenlik boşta kalmamak için seçilecek bir meslek değildir.					
9	"Hiç olmazsa bir öğretmen olayım" düşüncesiyle bu mesleği seçtim.					
10	Öğretmenlik mesleğinin toplumun geleceğine şekil verdiğini düşünüyorum.					
11	ÖSS puanım ancak bu bölüme girmeye yeterli olduğu için öğretmenlik mesleğini seçtim.					
12	Öğretmenlik mesleğinde çalışmak bana gurur verir.					
13	Öğretmenlik mesleğinde çalışmak özel bir yetenek ister.					
14	İnsanlarla birebir iletişimde bulunabileceğim için öğretmenlik mesleğini seviyorum.					
15	Öğretmenlik mesleğini yapmak istemiyorum.					
16	Öğretmenlik mesleğini sevdiğim için değil, alanımı (fizik, kimya, biyoloji, matematik ...) sevdiğim için bu mesleği seçtim.					
17	Öğretmenlik mesleğinde uzun süre çalışmayı istemem.					

ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİ KİŞİSEL DEĞERLER ÖLÇEĞİ

Sevgili arkadaşlar, aşağıdaki ölçekte, öğretmenlik mesleğine bakış açınıza ilişkin tutum cümleleri ile her cümlenin karşısında *her zaman katılıyorum*, *duruma bağlı katılıyorum*, *hiçbir zaman katılmam* olmak üzere üç seçenek verilmiştir. Her cümleyi dikkatle okuduktan sonra kendinize uygun seçeneği işaretleyiniz. Bu form araştırma amaçlı kullanılacağından vereceğiniz yanıtlar önem taşımaktadır. İçten verdiğiniz cevaplar ve cevapsız madde bırakmamakta gösterdiğiniz özen, araştırma açısından çok önemlidir. Teşekkür ederiz.

KİŞİSEL DEĞERLER ÖLÇEĞİ

		Her zaman Katılıyorum	Duruma bağlı Katılıyorum	Hiçbir zaman katılmam
1.	Kendi grubum bile olsa onlar hakkında yapılan eleştirilere katılmam			
2.	Sınıf içerisinde arkadaşım söz almış olsa bile kendimi göstermek için konuşmanın arasına girerim			
3.	Haksız olduğumu düşünsemde karşıdakine bağışmaktan kendimi alamam.			
4.	Verdiğim sözleri tutamam.			
5.	Arkadaşlarımın daha önce yapmış oldukları ödevlerin aynısını yapmak beni rahatsız etmez.			
6.	Ailemin yanında yaşamayı bir takım sorumlulukları üzerimden aldığı için tercih ederim			
7.	Eğer kendi çıkarım söz konusu ise arkadaşlarımı aldatmakta tereddüt etmem.			
8.	Özel zevklerim sorumluluklarımdan önce gelir.			
9.	İnsanların kendinden daha yüce bir varlığa ihtiyacı olduğunu düşünürüm.			
10.	Kendimi kötü hissettiğim de veya işlerimin yolunda gitmediğini düşündüğümde dua ederim			
11.	Günlük çalışmamamı dini kurallara göre düzenlemeye çalışırım			
12.	Dini mucizelere inanmam. Her şeyin mantıksal bir açıklaması olduğunu düşünürüm			
13.	Bütün kutsal kitapları sadece tarihi ve edebi bir eser olarak görürüm			
14.	Hem yabancı hem de ulusal kültüre karşı ilgi duymam			
15.	Genelde hayata bakış açımda özgün bir şeyler ortaya koymak vardır			
16.	Alışılmışın dışında bir şeyler üretmek isterim			
17.	Felsefi içerikli yapıtları severim, sanatın her dalından hoşlanırım			
18.	Hem yabancı hem de ulusal kültüre karşı ilgi duyarım			
19.	Tanımadığım insanlar olan bir ortamda kendimi rahat hissetmem			
20.	Şişman ve hantal olduğumu düşünüyorum			
21.	Rutin ve kalıplaşmış bir hayattan hoşlanırım			
22.	Yeni tanıştığım insanlar karşısında söyleyeceklerimi unuturum			
23.	Kahve, bar, pastane gibi ortamlarda günümün büyük bir bölümünü geçiririm			
24.	Verdiğim sözleri yerine getiririm			
25.	Gerçek duygu ve düşüncelerimi daima dürüst bir şekilde gösterdiğime inanıyorum			
26.	Doğru olduğunu bildiğim şeylerde sonuçlarını düşünmeden fikirlerimi sakınmadan söylerim			
27.	En yakınım istese bile uygun olmadığını düşündüğüm bir şeyi yapmam			
28.	Bir şeyi yapmamaya veya yapmamam gerektiğine karar verdiğimde fikrimi değiştirmem			
29.	Başkalarına yardım etmek için dinsel inançlarıma ters düşse bile yalan söylemekten çekinmem			

ÖZGEÇMİŞ

Sebahat Şule YILMAZ

Kişisel Bilgiler

Doğum Tarihi: 15.01.1984

Doğum Yeri: Beyşehir

Medeni Durumu: Bekar

Eğitim:

İlkokul: Atatürk İlkokulu- Sungurlu/ÇORUM- 1995

Ortaokul: İ.H. Lisesi- Erzurum- 1997

Lise: İ. H. Lisesi- Balıkesir- 2000

Lisans: Abant İzzet Baysal Üniversitesi- 2005

Yüksek Lisans: Abant İzzet Baysal Üniversitesi- D.E.

Çalıştığı Kurumlar:

Kütahya- Simav Güney İlköğretim Okulu

Sakarya- Hendek Kazımiye İlköğretim Okulu

İstanbul- Küçükçekmece Mine Anaokulu' nda devam etmektedir.